ประกาศสภาวิชาชีพบัญชี

ที่ ๙๐/๒๕๕๙

เรื่อง มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ ๑๐๗ (ปรับปรุง ๒๕๕๙)

เรื่อง การแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลสำหรับเครื่องมือทางการเงิน

อาศัยอำนาจตามมาตรา ๗ (๓) และมาตรา ๓๔ แห่งพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. ๒๕๔๗ ที่กำหนดให้สภาวิชาชีพบัญชีมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดและปรับปรุงมาตรฐานการบัญชีเพื่อใช้เป็นมาตรฐานในการจัดทำบัญชีตามกฎหมายว่าด้วยการบัญชีและกฎหมายอื่น ทั้งนี้ มาตรฐานการบัญชีนั้นต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชี และประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว จึงจะใช้บังคับได้

สภาวิชาชีพบัญชี โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชี ในการประชุมครั้งที่ ๔๕ (๓/๒๕๕๙) เมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๙ จึงออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๒ ให้ยกเลิกมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ ๔๘ เรื่อง การแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลสำหรับเครื่องมือทางการเงิน ในลำดับที่ ๒๙ ตามประกาศ ก.บช. ฉบับที่ ๔๒ (พ.ศ. ๒๕๔๓) เรื่อง มาตรฐานการบัญชี

ข้อ ๓ ให้ใช้มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ ๑๐๗ (ปรับปรุง ๒๕๕๙) เรื่อง การแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลสำหรับเครื่องมือทางการเงิน ตามที่กำหนดท้ายประกาศนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๙

ประสัณห์ เชื้อพานิช

นายกสภาวิชาชีพบัญชี

มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 107 (ปรับปรุง 2559)
เรื่อง
การแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลสำหรับเครื่องมือทางการเงิน

คำแถลงการณ์

มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นโดยมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ฉบับที่ 32 เรื่อง การแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลสำหรับเครื่องมือทางการเงิน ซึ่งเป็นฉบับปรับปรุงของคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศที่สิ้นสุดในวันที่ 31 ธันวาคม 2540 (IAS No.32 (revised 1998), "Financial Instruments: Disclosure and Presentation") ซึ่งมีการปรับปรุงโดยมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ฉบับที่ 39 เรื่อง การรับรู้และการวัดมูลค่าเครื่องมือทางการเงิน ซึ่งเป็นฉบับปรับปรุงของคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศที่สิ้นสุดในวันที่ 31 ธันวาคม 2540 (Amended by IAS No.39 (revised 1998), "Financial Instruments : Recognition and Measurement") โดยมีเนื้อหาสาระสำคัญไม่แตกต่างกัน

มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ได้มีการปรับปรุงจากฉบับเดิม โดยปรับปรุงคำนิยามของมูลค่ายุติธรรมให้สอดคล้องกับมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม (เมื่อมีการประกาศใช้) และปรับปรุงการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับมูลค่ายุติธรรมให้สอดคล้องกับมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ ฉบับที่ 7 เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลสำหรับเครื่องมือทางการเงิน (เมื่อมีการประกาศใช้) (IFRS 7, "Financial Instruments: Disclosures") ซึ่งเป็นฉบับปรับปรุงของคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศที่สิ้นสุดในวันที่ 31 ธันวาคม 2557 (Bound volume 2015 Consolidated without early application) โดยมีเนื้อหาสาระไม่แตกต่างกัน

สารบัญ

จากย่อหน้าที่

วัตถุประสงค์

ขอบเขต **1-5**

คำนิยาม **6-19**

การแสดงรายการ **20-43**

หนี้สินหรือส่วนของเจ้าของ 20-24

การจัดประเภทเครื่องมือทางการเงินแบบผสมทางด้านผู้ออก 25-31

ดอกเบี้ย เงินปันผล รายการกำไรและรายการขาดทุน 32-34

การหักกลบสินทรัพย์ทางการเงินกับหนี้สินทางการเงิน 35-43

การเปิดเผยข้อมูล **44-94**

การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายการบริหารความเสี่ยง 46-49

เงื่อนไข ข้อตกลงและนโยบายการบัญชี 50-58

ความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ย 59-68

ความเสี่ยงด้านเครดิต 69-79

มูลค่ายุติธรรม 80-84

สินทรัพย์ทางการเงินที่แสดงด้วยจำนวนที่สูงกว่ามูลค่ายุติธรรม 85-87

การป้องกันความเสี่ยงของรายการในอนาคตที่คาดว่าจะเกิด 88-90

เงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุน 91-93

การเปิดเผยข้อมูลอื่น 94-95

การปฏิบัติในช่วงเปลี่ยนแปลง **96**

วันถือปฏิบัติ **97**

ภาคผนวก

มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ประกอบด้วยข้อความที่พิมพ์ด้วยตัวอักษรหนา เอน และข้อความที่พิมพ์ด้วยตัวอักษรปกติซึ่งถือเป็นคำอธิบายเพิ่มเติม มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ไม่ถือปฏิบัติกับรายการที่ไม่มีนัยสำคัญ

วัตถุประสงค์

ตลาดการเงินระหว่างประเทศที่พัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทำให้มีการใช้เครื่องมือทางการเงินรูปแบบต่าง ๆ อย่างแพร่หลาย ตั้งแต่ปฐมพันธ์ทางการเงิน เช่น หุ้นกู้ ไปจนถึงตราสารอนุพันธ์ เช่น สัญญาแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ย มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจถึงความสำคัญของเครื่องมือทางการเงินที่มีต่อฐานะการเงิน ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสดของกิจการ ไม่ว่าเครื่องมือทางการเงินนั้นจะเป็นรายการในงบแสดงฐานะการเงินหรือนอกงบแสดงฐานะการเงิน มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ระบุถึงข้อกำหนดเกี่ยวกับการแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องมือทางการเงินทั้งที่เป็นรายการในงบแสดงฐานะการเงินและนอกงบแสดงฐานะการเงิน ซึ่งรวมถึงการจัดประเภทเครื่องมือทางการเงินให้เป็นหนี้สินหรือส่วนของเจ้าของ และการจัดประเภทดอกเบี้ย เงินปันผล รายการกำไรและรายการขาดทุนที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังระบุถึงสถานการณ์ที่ทำให้สินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินสามารถหักกลบกันได้ในงบแสดงฐานะการเงิน

มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้กำหนดให้กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อจำนวนเงิน จังหวะเวลา และความแน่นอนของกระแสเงินสดในอนาคตซึ่งเกิดจากเครื่องมือทางการเงินและนโยบายการบัญชีที่ใช้กับเครื่องมือทางการเงินนั้น และสนับสนุนให้กิจการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ ลักษณะ และขอบเขตของการใช้เครื่องมือทางการเงิน รวมถึงความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องและนโยบายการควบคุมความเสี่ยงของฝ่ายบริหาร

ขอบเขต

1 มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ให้ถือปฏิบัติกับการแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลของเครื่องมือทางการเงินทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นรายการที่รับรู้หรือที่ไม่ได้รับรู้ในงบแสดงฐานะการเงิน ยกเว้นรายการต่อไปนี้

1.1 เงินลงทุนในบริษัทย่อย ตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 10 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง งบการเงินรวม (เมื่อมีการประกาศใช้) และมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 27 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง งบการเงินเฉพาะกิจการ (เมื่อมีการประกาศใช้)

1.2 เงินลงทุนในบริษัทร่วมและการร่วมค้า ตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 11 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การร่วมการงาน (เมื่อมีการประกาศใช้) และมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 28 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง เงินลงทุนในบริษัทร่วมและการร่วมค้า (เมื่อมีการประกาศใช้)

1.3 สิทธิและภาระผูกพันของนายจ้างซึ่งเกิดจากโครงการผลประโยชน์ของพนักงาน ซึ่งถือปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 19 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง ผลประโยชน์ของพนักงาน (เมื่อมีการประกาศใช้)

1.4 สัญญาและภาระผูกพันของการจ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์ตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 2 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การจ่ายโดยใช้หุ้นเป็นเกณฑ์ (เมื่อมีการประกาศใช้)

1.5 สัญญาประกันภัยตามที่กำหนดในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 4 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง สัญญาประกันภัย (เมื่อมีการประกาศใช้)

2 แม้ว่ามาตรฐานการบัญชีฉบับนี้จะไม่ต้องนำมาปฏิบัติกับเงินลงทุนในบริษัทย่อย แต่ต้องนำมาปฏิบัติกับเครื่องมือทางการเงินทุกประเภทที่รวมอยู่ในงบการเงินรวมของบริษัทใหญ่โดยไม่คำนึงว่าเครื่องมือทางการเงินดังกล่าวจะถือหรือออกโดยบริษัทใหญ่หรือบริษัทย่อย

3 สัญญาประกันภัยที่ไม่อยู่ในขอบเขตของมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้คือ สัญญาตามนิยามสัญญาประกันภัยตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 4 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง สัญญาประกันภัย (เมื่อมีการประกาศใช้) อย่างไรก็ตาม มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ครอบคลุมถึงเครื่องมือทางการเงินที่อยู่ในรูปของสัญญาค้ำประกันทางการเงิน (ดูย่อหน้าที่ 45) ตัวอย่างเช่น การประกันภัยทางการเงินบางชนิดและสัญญาค้ำประกันการลงทุนที่ออกโดยกิจการประกันภัยหรือกิจการประเภทอื่น กิจการที่มีภาระผูกพันตามสัญญาประกันภัยควรพิจารณาถึงความเหมาะสมในการนำมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้มาปฏิบัติเพื่อแสดงรายการและเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับภาระผูกพันดังกล่าว ทั้งนี้ กิจการอาจเลือกถือปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 4 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง สัญญาประกันภัย (เมื่อมีการประกาศใช้) สำหรับรายการที่เกิดจากสัญญาค้ำประกันทางการเงินได้ โดยผู้ออกอาจเลือกปฏิบัติเป็นรายสัญญาได้ แต่เมื่อเลือกวิธีการบัญชีใดสำหรับแต่ละสัญญาแล้ว ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ (ดูมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 4 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง สัญญาประกันภัย (เมื่อมีการประกาศใช้))

4 กิจการต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีทุกฉบับที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือทางการเงิน นอกเหนือไปจากมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ ตัวอย่างเช่น มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 17 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง สัญญาเช่า (เมื่อมีการประกาศใช้) มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 103 เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินของธนาคารและสถาบันการเงินที่คล้ายคลึงกัน และ มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 1 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การนำเสนองบการเงิน (เมื่อมีการประกาศใช้) รวมทั้งมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 19 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง ผลประโยชน์ของพนักงาน (เมื่อมีการประกาศใช้) (เรื่อง การบัญชีและการรายงานโครงการผลประโยชน์เมื่อออกจากงาน) และมาตรฐานการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือทางการเงิน (ดูมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 9 เรื่อง เครื่องมือทางการเงิน (เมื่อมีการประกาศใช้))

5 มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ครอบคลุมถึงสัญญาที่อิงกับสินค้าซึ่งให้สิทธิแก่คู่สัญญาในการรับหรือจ่ายชำระเป็นเงินสดหรือเครื่องมือทางการเงินอื่น กิจการต้องปฏิบัติกับสัญญาดังกล่าวเช่นเดียวกับที่ปฏิบัติกับเครื่องมือทางการเงินประเภทอื่น เว้นแต่สัญญานั้นจะเป็นไปตามข้อกำหนดทุกข้อต่อไปนี้

5.1 สัญญาทำขึ้นเพื่อการซื้อขายสินค้าหรือเพื่อใช้ประโยชน์จากสินค้า

5.2 สัญญาทำขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ตามย่อหน้าที่ 5.1 ณ วันที่ทำสัญญา

5.3 สัญญายังคงให้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

5.4 กิจการคาดว่าจะรับหรือจ่ายชำระตามสัญญาด้วยการส่งมอบสินค้า

คำนิยาม

6 คำศัพท์ที่ใช้ในมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้มีความหมายโดยเฉพาะ ดังนี้

เครื่องมือทางการเงิน	***หมายถึง***	***สัญญาใด ๆ ที่ทำให้สินทรัพย์ทางการเงินของกิจการหนึ่งและหนี้สินทางการเงินหรือตราสารทุนของอีกกิจการหนึ่งเพิ่มขึ้นในเวลาเดียวกัน***
สินทรัพย์ทางการเงิน	***หมายถึง***	***สินทรัพย์ดังต่อไปนี้*** ***ก) เงินสด*** ***ข) สิทธิตามสัญญาที่จะได้รับเงินสดหรือสินทรัพย์ทางการเงินอื่นจากกิจการอื่น*** ***ค) สิทธิตามสัญญาที่จะแลกเปลี่ยนเครื่องมือทางการเงินของกิจการกับเครื่องมือทางการเงินของกิจการอื่นภายใต้เงื่อนไขที่จะเป็นประโยชน์ต่อกิจการ*** ***ง) ตราสารทุนของกิจการอื่น***
หนี้สินทางการเงิน	***หมายถึง***	***สัญญาที่ทำให้กิจการเกิดภาระผูกพันที่จะต้องปฏิบัติตามข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้*** ***ก) ส่งมอบเงินสดหรือสินทรัพย์ทางการเงินอื่นให้แก่กิจการอื่น*** ***ข) แลกเปลี่ยนเครื่องมือทางการเงินกับกิจการอื่นภายใต้เงื่อนไขที่อาจทำให้กิจการเสียประโยชน์***
ตราสารทุน	***หมายถึง***	***สัญญาที่แสดงว่าผู้ถือตราสารเป็นเจ้าของส่วนได้เสียคงเหลือของกิจการที่ไปลงทุน***
ส่วนได้เสียคงเหลือ	***หมายถึง***	***สินทรัพย์ของกิจการที่เหลืออยู่ภายหลังที่ได้จ่ายชำระหนี้สินและค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นเมื่อเลิกกิจการ***

สินทรัพย์ทางการเงินที่เป็นตัวเงิน	*หมายถึง*	*สินทรัพย์ทางการเงินซึ่งระบุเป็นจำนวนเงินที่แน่นอนหรือเป็นจำนวนเงินที่สามารถทราบได้*
หนี้สินทางการเงินที่เป็นตัวเงิน	*หมายถึง*	*หนี้สินทางการเงินซึ่งระบุเป็นจำนวนเงินที่แน่นอนหรือเป็นจำนวนเงินที่สามารถทราบได้*
เครื่องมือทางการเงินที่เป็นตัวเงิน	*หมายถึง*	*สินทรัพย์ทางการเงินที่เป็นตัวเงินและหนี้สินทางการเงินที่เป็นตัวเงิน*
ตราสารอนุพันธ์	*หมายถึง*	*เครื่องมือทางการเงิน หรือสัญญาอื่นภายใต้ขอบเขตของแนวปฏิบัติทางการบัญชีฉบับนี้ โดยมีลักษณะทุกข้อดังต่อไปนี้* *ก) การเปลี่ยนแปลงในมูลค่าจะเป็นไปตามการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรที่ระบุไว้ในสัญญา เช่น อัตราดอกเบี้ย ราคาของเครื่องมือทางการเงิน ราคาสินค้าโภคภัณฑ์ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ดัชนีราคาหรือดัชนีอัตราอันดับความน่าเชื่อถือหรือดัชนีความน่าเชื่อถือ หรือตัวแปรอื่น ในกรณีที่ตัวแปรไม่เป็นตัวเงิน ตัวแปรนั้นจะไม่เฉพาะเจาะจงกับคู่สัญญาเท่านั้น (บางครั้งเรียกว่ารายการอ้างอิง)* *ข) ไม่มีการจ่ายเงินลงทุนสุทธิเมื่อเริ่มแรก หรือจ่ายด้วยจำนวนเพียงเล็กน้อยเมื่อเทียบกับสัญญาประเภทอื่นซึ่งมีการตอบสนองในลักษณะเดียวกันต่อการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยตลาด และ* *ค) การรับหรือจ่ายชำระจะกระทำในอนาคต*
เครื่องมือป้องกันความเสี่ยง	*หมายถึง*	*ตราสารอนุพันธ์ที่ถูกกำหนดขึ้น หรือสินทรัพย์ทางการเงินหรือหนี้สินทางการเงินที่ไม่ใช่ตราสารอนุพันธ์ที่ถูกกำหนดขึ้นสำหรับการป้องกันความเสี่ยงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ซึ่งคาดว่ามูลค่ายุติธรรมหรือกระแสเงินสดที่เปลี่ยนแปลงไปของตราสารอนุพันธ์ หรือสินทรัพย์ทางการเงินหรือหนี้สินทางการเงินดังกล่าวจะสามารถหักกลบกับมูลค่ายุติธรรมหรือกระแสเงินสดที่เปลี่ยนแปลงไปของรายการที่กำหนดให้เป็นรายการที่มีการป้องกันความเสี่ยง*

มูลค่ายุติธรรม	***หมายถึง***	***ราคาที่จะได้รับจากการขายสินทรัพย์ หรือจะจ่ายเพื่อโอนหนี้สินในรายการที่เกิดขึ้นในสภาพปกติระหว่างผู้ร่วมตลาด ณ วันที่วัดมูลค่า (ดูมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม (เมื่อมีการประกาศใช้))***
อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง	***หมายถึง***	***อัตราคิดลดที่ทำให้มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดที่จะได้รับในอนาคตเท่ากับราคาตามบัญชีของตราสารหนี้***

7 *สัญญาบางชนิดอาจมีเงื่อนไขให้กิจการต้องจ่ายชำระภาระผูกพันเป็นสินทรัพย์ทางการเงินหรือเป็นตราสารทุนของกิจการเอง หากจำนวนตราสารทุนที่กิจการต้องส่งมอบเปลี่ยนแปลงไปตามการเปลี่ยนแปลงของมูลค่ายุติธรรมของตราสารทุนทำให้ยอดรวมของมูลค่ายุติธรรมของตราสารทุนทั้งสิ้นต้องส่งมอบเท่ากับจำนวนภาระผูกพันที่ระบุไว้ในสัญญา และทำให้คู่สัญญาไม่ต้องประสบกับความเสี่ยงจากการสูญเสียหรือได้รับประโยชน์จากราคาของตราสารทุนที่เปลี่ยนแปลงไป ภาระผูกพันดังกล่าวถือเป็นหนี้สินทางการเงินซึ่งต้องปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้และฉบับอื่นที่เกี่ยวข้อง*

8 ในมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้คำว่า “สัญญา” หรือ “ตามสัญญา” หมายถึง ข้อตกลงที่มีผลกระทบเชิงเศรษฐกิจต่อบุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไปซึ่งเป็นข้อตกลงที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้เนื่องจากมีผลบังคับตามกฎหมาย เครื่องมือทางการเงินถือเป็นสัญญาอย่างหนึ่งซึ่งมีหลายรูปแบบและไม่จำเป็นต้องเป็นลายลักษณ์อักษร

9 ในมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้คำว่า “กิจการ” หมายรวมถึงบุคคล ห้างหุ้นส่วน บริษัท และหน่วยงานของรัฐ

10 การที่คำนิยามระบุว่าสินทรัพย์ทางการเงินเป็นสิทธิตามสัญญาที่จะทำให้กิจการได้รับสินทรัพย์ทางการเงินมิใช่เป็นการให้คำจำกัดความที่ซ้ำไปซ้ำมา แต่สินทรัพย์ทางการเงินเป็นสิทธิตามสัญญาที่ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเครื่องมือทางการเงินซึ่งจะทำให้สินทรัพย์ทางการเงิน หรือตราสารทุนของกิจการเพิ่มขึ้นไม่ว่าสิทธิตามสัญญาจะเกี่ยวโยงกันเป็นลูกโซ่อย่างไร ในที่สุดการปฏิบัติตามสัญญาก็จะทำให้กิจการได้รับเงินสดหรือตราสารทุนซึ่งเป็นสินทรัพย์ทางการเงินตามที่สัญญาระบุไว้

11 เครื่องมือทางการเงินหมายรวมถึง ปฐมพันธ์ทางการเงินซึ่งได้แก่ ลูกหนี้ เจ้าหนี้ หุ้นทุน และตราสารอนุพันธ์ซึ่งได้แก่ สิทธิเลือกทางการเงิน สัญญาอนาคต สัญญาล่วงหน้า สัญญาแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ย และสัญญาแลกเปลี่ยนสกุลเงิน อนุพันธ์ทางการเงินทุกชนิดไม่ว่าจะรับรู้หรือไม่รับรู้ในงบแสดงฐานะการเงินถือเป็นเครื่องมือทางการเงินตามคำนิยาม และอยู่ภายใต้ข้อกำหนดในมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้

12 ตราสารอนุพันธ์ก่อให้เกิดสิทธิกับคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งและภาระผูกพันกับคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งในการโอนความเสี่ยงทางการเงินที่มีอยู่ในปฐมพันธ์ทางการเงินที่ระบุไว้ ตราสารอนุพันธ์ไม่ทำให้เกิดการโอนปฐมพันธ์ทางการเงินที่เป็นที่มาของตราสารอนุพันธ์ไม่ว่าจะเป็นวันที่เริ่มสัญญา หรือวันที่ครบกำหนดสัญญาของตราสารอนุพันธ์นั้น

13 สินทรัพย์ที่มีตัวตน เช่น ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ สินค้าคงเหลือ อสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน และสินทรัพย์ตามสัญญาเช่ารวมทั้งสินทรัพย์ไม่มีตัวตน เช่น สิทธิบัตรและเครื่องหมายการค้าไม่ใช่สินทรัพย์ทางการเงินเนื่องจากสินทรัพย์ที่มีตัวตนและไม่มีตัวตนดังกล่าวแม้จะก่อให้เกิดกระแสเงินสดหรือสินทรัพย์ประเภทอื่นแก่กิจการในอนาคต แต่ไม่ทำให้กิจการมีสิทธิที่จะได้รับเงินสดหรือสินทรัพย์ทางการเงินอื่นในปัจจุบัน

14 สินทรัพย์ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตแก่กิจการในรูปของสินค้าหรือบริการแทนที่จะก่อให้เกิดสิทธิในการได้รับเงินสดหรือสินทรัพย์ทางการเงินอื่นไม่ถือเป็นสินทรัพย์ทางการเงิน เช่น ค่าใช้จ่ายจ่ายล่วงหน้า ในทำนองเดียวกัน รายการบางรายการไม่ถือเป็นหนี้สินทางการเงินเนื่องจากประโยชน์เชิงเศรษฐกิจของทรัพยากรที่กิจการจะสูญเสียอยู่ในรูปของการส่งมอบสินค้าหรือการให้บริการซึ่งไม่ใช่เงินสดหรือสินทรัพย์ทางการเงินอื่น เช่น รายได้รอการตัดบัญชีและภาระผูกพันจากการรับประกัน

15 หนี้สินหรือสินทรัพย์ซึ่งโดยลักษณะแล้วไม่ได้เกิดจากข้อผูกพันตามสัญญา เช่น ภาษีเงินได้ที่กิจการต้องจ่ายตามข้อกำหนดทางกฎหมาย ไม่ถือเป็นหนี้สินทางการเงินหรือสินทรัพย์ทางการเงิน

16 สิทธิและภาระผูกพันตามสัญญาซึ่งไม่ทำให้เกิดการโอนสินทรัพย์ทางการเงินไม่ถือเป็นเครื่องมือทางการเงินตามคำนิยาม ตัวอย่างเช่น สิทธิและภาระผูกพันตามสัญญาที่เกิดจากสัญญาซื้อขายสินค้าล่วงหน้าซึ่งสามารถชำระด้วยการรับมอบหรือส่งมอบเป็นสินทรัพย์ที่ไม่ใช่สินทรัพย์ทางการเงิน สิทธิและภาระผูกพันตามสัญญาที่เกิดจากสัญญาเช่าดำเนินงานซึ่งจ่ายชำระโดยการอนุญาตให้คู่สัญญาใช้ประโยชน์ในสินทรัพย์ที่มีตัวตนก็ไม่ถือเป็นสินทรัพย์ทางการเงิน สิทธิและภาระผูกพันทั้งสองไม่ทำให้คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งมีสิทธิตามสัญญาที่จะได้รับสินทรัพย์ทางการเงิน นั่นคือ คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายไม่มีสิทธิหรือภาระผูกพันในปัจจุบันที่จะได้รับ ส่งมอบหรือแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ทางการเงินระหว่างกัน

17 การใช้สิทธิตามสัญญาหรือการเรียกร้องให้ปฏิบัติตามภาระผูกพันตามสัญญาอาจเกิดขึ้นหรือไม่เกิดขึ้นขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ในอนาคต ตัวอย่างเช่น การค้ำประกันทางการเงินเป็นสิทธิตามสัญญาที่ผู้ให้กู้จะได้รับเงินชดใช้จากผู้ค้ำประกัน ในขณะเดียวกันก็เป็นภาระผูกพันตามสัญญาที่ผู้ค้ำประกันจะต้องชำระเงินให้แก่ผู้ให้กู้หากผู้กู้ผิดนัดชำระหนี้ สิทธิและภาระผูกพันดังกล่าวเกิดขึ้นเนื่องจากเหตุการณ์ในอดีต (การเข้าค้ำประกัน) แม้ว่าการใช้สิทธิของผู้ให้กู้เพื่อเรียกร้องให้ผู้ค้ำประกันปฏิบัติตามภาระผูกพันจะขึ้นอยู่กับการที่ผู้กู้จะผิดนัดชำระหนี้หรือไม่ในอนาคต สิทธิและภาระผูกพันตามตัวอย่างถือเป็นสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินตามคำนิยาม แม้ว่าจะไม่เข้าเงื่อนไขการรับรู้รายการในงบแสดงฐานะการเงิน

18 ภาระผูกพันของกิจการในการส่งมอบหรือออกตราสารทุนของกิจการเอง เช่น สิทธิเลือกซื้อหรือขายหุ้นหรือใบสำคัญแสดงสิทธิซื้อหุ้น ถือเป็นตราสารทุนแต่ไม่ถือเป็นหนี้สินทางการเงินทั้งนี้เพราะกิจการไม่มีภาระผูกพันที่จะส่งมอบเงินสดหรือสินทรัพย์ทางการเงินอื่น นอกจากนี้ต้นทุนที่เกิดจากการซื้อสิทธิเพื่อให้กิจการสามารถซื้อคืนตราสารทุนของตนจากบุคคลอื่นต้องนำไปหักจากส่วนของเจ้าของเนื่องจากต้นทุนดังกล่าวไม่ถือเป็นสินทรัพย์ทางการเงิน

19 ส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุมส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุมที่แสดงอยู่ในงบแสดงฐานะการเงินรวมของกิจการไม่ใช่หนี้สินทางการเงินหรือตราสารทุนของกิจการ กิจการเพียงแต่แสดงส่วนได้เสียของบุคคลอื่นซึ่งมีอยู่ในส่วนของเจ้าของและในรายได้ของบริษัทย่อยตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 10 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง งบการเงินรวม (เมื่อมีการประกาศใช้) ดังนั้นในการจัดทำงบการเงินรวม บริษัทใหญ่จะตัดบัญชีเครื่องมือทางการเงินที่เป็นตราสารทุนของบริษัทย่อยกับส่วนที่เป็นเงินลงทุนของบริษัทใหญ่และแสดงตราสารทุนส่วนที่เหลือเป็นส่วนได้เสียที่ไม่มีอำนาจควบคุมภายใต้ส่วนของเจ้าของในงบการเงินรวม เครื่องมือทางการเงินที่เป็นหนี้สินทางการเงินของบริษัทย่อยยังคงแสดงเป็นหนี้สินในงบแสดงฐานะการเงินรวมของบริษัทใหญ่ เว้นแต่จะเป็นรายการระหว่างกลุ่มกิจการเดียวกันซึ่งต้องตัดออกไปในการจัดทำงบการเงินรวม ทั้งนี้วิธีปฏิบัติในการจัดทำงบการเงินรวมจะไม่มีผลกระทบต่อการแสดงรายการในงบการเงินของบริษัทย่อย

การแสดงรายการ

หนี้สินหรือส่วนของเจ้าของ

20 ณ วันที่รับรู้เมื่อเริ่มแรก กิจการที่ออกเครื่องมือทางการเงินต้องแยกประเภทเครื่องมือทางการเงินหรือองค์ประกอบของเครื่องมือทางการเงินเป็นหนี้สินหรือส่วนของเจ้าของโดยพิจารณาตามเนื้อหาเชิงเศรษฐกิจและคำนิยามหนี้สินทางการเงินและตราสารทุน

21 กิจการที่ออกเครื่องมือทางการเงินต้องจัดประเภทของเครื่องมือทางการเงินนั้นในงบแสดงฐานะการเงินโดยคำนึงถึงเนื้อหาเชิงเศรษฐกิจมากกว่ารูปแบบทางกฎหมาย แม้ว่าตามปกติเนื้อหาตามสัญญากับรูปแบบทางกฎหมายจะสอดคล้องกันแต่ก็มีบางกรณีที่ไม่เป็นเช่นนั้น ตัวอย่างเช่น เครื่องมือทางการเงินบางชนิด มีรูปแบบทางกฎหมายเป็นส่วนของเจ้าของแต่โดยเนื้อหาเชิงเศรษฐกิจคือหนี้สิน และเครื่องมือทางการเงินบางชนิดมีลักษณะผสมระหว่างตราสารทุนและหนี้สินทางการเงิน กิจการต้องประเมินเนื้อหาเชิงเศรษฐกิจเพื่อจัดประเภทเครื่องมือทางการเงิน ณ วันที่รับรู้เมื่อเริ่มแรก และต้องคงการจัดประเภทเดิมไว้จนกว่าจะมีเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงที่ทำให้ไม่ต้องนำเครื่องมือทางการเงินนั้นมาแสดงในงบแสดงฐานะการเงินของกิจการอีกต่อไป

22 ลักษณะสำคัญที่ใช้ในการจำแนกหนี้สินทางการเงินออกจากตราสารทุน คือ ภาระผูกพันตามสัญญาซึ่งกิจการที่ออกเครื่องมือทางการเงินต้องส่งมอบเงินสดหรือสินทรัพย์ทางการเงินอื่นให้แก่ผู้ถือเครื่องมือทางการเงิน หรือต้องนำเครื่องมือทางการเงินอื่นไปแลกเปลี่ยนกับเครื่องมือทางการเงินที่ผู้ถือมีอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่อาจทำให้กิจการเสียประโยชน์ เครื่องมือทางการเงินซึ่งก่อให้เกิดภาระผูกพันตามสัญญาจะถือเป็นหนี้สินทางการเงินตามคำนิยามไม่ว่าภาระผูกพันนั้นจะจ่ายชำระในลักษณะใด การที่กิจการไม่สามารถปฏิบัติตามภาระผูกพันในสัญญาเนื่องจากข้อจำกัดบางประการไม่ทำให้ภาระผูกพันของกิจการหรือสิทธิของผู้ถือหมดไป ตัวอย่างของข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้นได้แก่ กิจการไม่สามารถหาเงินตราต่างประเทศมาชำระหนี้สินได้ หรือกิจการต้องได้รับอนุมัติการจ่ายเงินจากหน่วยงานกำกับดูแลก่อนที่จะจ่ายชำระหนี้สินใด ๆ

23 เมื่อเครื่องมือทางการเงินไม่ก่อให้เกิดภาระผูกพันตามสัญญาที่ทำให้กิจการต้องส่งมอบเงินสดหรือสินทรัพย์ทางการเงินอื่น หรือต้องนำเครื่องมือทางการเงินอื่นไปแลกเปลี่ยนภายใต้เงื่อนไขที่อาจทำให้กิจการเสียประโยชน์ เครื่องมือทางการเงินนั้นถือเป็นตราสารทุน แม้ว่าผู้ถือตราสารทุนอาจมีสิทธิได้รับเงินปันผลหรือส่วนแบ่งอื่นตามสัดส่วนของส่วนของเจ้าของแต่กิจการไม่มีภาระผูกพันตามสัญญาที่จะต้องจ่ายส่วนแบ่งดังกล่าว

24 หุ้นบุริมสิทธิซึ่งให้สิทธิกิจการที่ออกหุ้นในการบังคับไถ่ถอนด้วยจำนวนเงินที่แน่นอนหรือที่สามารถทราบได้ ณ วันที่กำหนดไว้หรือวันที่ทราบได้ หรือหุ้นบุริมสิทธิซึ่งให้สิทธิแก่ผู้ถือในการเรียกร้องให้กิจการ ไถ่ถอนหุ้นในหรือหลังวันที่ที่กำหนดไว้ด้วยจำนวนเงินที่แน่นอนหรือที่สามารถทราบได้ หุ้นบุริมสิทธินั้นถือเป็นหนี้สินทางการเงินตามคำนิยามโดยต้องจัดประเภทเป็นหนี้สินและแสดงรายการไว้ในงบแสดงฐานะการเงิน อย่างไรก็ตาม หุ้นบุริมสิทธิอาจไม่ระบุภาระผูกพันข้างต้นไว้อย่างชัดเจน แต่ภาระผูกพันดังกล่าวอาจเกิดขึ้นทางอ้อมโดยอาศัยเงื่อนไขหรือสภาพการณ์บางประการ ตัวอย่างเช่น หุ้นบุริมสิทธิซึ่งไม่ระบุให้มีการบังคับไถ่ถอนหรือไม่ระบุให้ผู้ถือมีสิทธิเลือกที่จะไถ่ถอน อาจกำหนดให้มีการจ่ายเงินปันผลในอัตราเร่งหรือสูงจนทำให้อัตราผลตอบแทนจากเงินปันผลที่จะต้องจ่ายในอนาคตอันใกล้สูงจนกระทั่งกิจการที่ออกหุ้นบุริมสิทธิจำต้องไถ่ถอนหุ้นนั้นด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจ

ในกรณีนี้กิจการต้องจัดประเภทหุ้นบุริมสิทธิดังกล่าวเป็นหนี้สินทางการเงิน เนื่องจากกิจการแทบไม่มีทางเลือกอื่นนอกจากจะต้องไถ่ถอนหุ้นบุริมสิทธินั้น ในทำนองเดียวกันหากเครื่องมือทางการเงินที่เรียกว่าเป็นหุ้นให้สิทธิเลือกที่จะไถ่ถอนแก่ผู้ถือเมื่อเหตุการณ์บางอย่างเกิดขึ้นโดยเหตุการณ์นั้นมีโอกาสเกิดขึ้นค่อนข้างแน่นอน เครื่องมือทางการเงินดังกล่าวต้องจัดประเภทเป็นหนี้สินทางการเงิน ณ วันที่รับรู้เมื่อเริ่มแรก ตามเนื้อหาเชิงเศรษฐกิจของเครื่องมือทางการเงินนั้น

การจัดประเภทเครื่องมือทางการเงินแบบผสมทางด้านผู้ออก

25 กิจการที่ออกเครื่องมือทางการเงินซึ่งมีองค์ประกอบที่มีลักษณะเป็นทั้งหนี้สินและส่วนของเจ้าของต้องจัดประเภทองค์ประกอบดังกล่าวแยกจากกันในงบแสดงฐานะการเงินตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 20

26 มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้กำหนดให้กิจการที่ออกเครื่องมือทางการเงินต้องแสดงองค์ประกอบของเครื่องมือทางการเงินที่เป็นหนี้สินแยกจากส่วนที่เป็นส่วนของเจ้าของเพื่อแสดงรายการในงบแสดงฐานะการเงิน การกำหนดให้เครื่องมือทางการเงินมีลักษณะเป็นทั้งหนี้สินและส่วนของเจ้าของอยู่ในรายการเดียวเป็นการกำหนดขึ้นตามรูปแบบทางกฎหมายมากกว่าที่จะคำนึงถึงเนื้อหาเชิงเศรษฐกิจ ดังนั้น ฐานะการเงินของกิจการจะแสดงอย่างเที่ยงธรรมยิ่งขึ้นหากเครื่องมือทางการเงินส่วนที่เป็นหนี้สินจะแสดงในงบแสดงฐานะการเงินแยกจากส่วนที่เป็นส่วนของเจ้าของ

27 ในการแสดงรายการในงบแสดงฐานะการเงิน กิจการต้องรับรู้องค์ประกอบต่าง ๆ ของเครื่องมือทางการเงินแยกจากกัน โดยเฉพาะเมื่อเครื่องมือทางการเงินก่อให้เกิดหนี้สินทางการเงินแก่ผู้ออก ในขณะเดียวกับที่ให้สิทธิแก่ผู้ถือในการแปลงเครื่องมือทางการเงินนั้นเป็นตราสารทุนของผู้ออก

ตัวอย่างเช่น เครื่องมือทางการเงินที่เป็นหุ้นกู้แปลงสภาพ ทางด้านผู้ออกแล้วเครื่องมือทางการเงินดังกล่าวประกอบด้วยองค์ประกอบสองส่วน คือ หนี้สินทางการเงิน (สัญญาที่จะส่งมอบเงินสดหรือสินทรัพย์ทางการเงินอื่น) และตราสารทุน (การให้สิทธิแก่ผู้ถือในการแปลงสภาพหุ้นกู้เป็นหุ้นสามัญของผู้ออกภายในระยะเวลาที่กำหนด) การออกเครื่องมือทางการเงินดังกล่าวจะมีผลกระทบเชิงเศรษฐกิจเช่นเดียวกับการออกตราสารหนี้ที่มีเงื่อนไขการไถ่ถอนก่อนกำหนดพร้อมใบสำคัญแสดงสิทธิซื้อหุ้นสามัญ หรือการออกตราสารหนี้พร้อมใบสำคัญแสดงสิทธิซื้อหุ้นสามัญ ดังนั้น ไม่ว่ากรณีใด ๆ ผู้ออกเครื่องมือทางการเงินต้องแสดงองค์ประกอบที่เป็นหนี้สินแยกจากองค์ประกอบที่เป็นส่วนของเจ้าของในงบแสดงฐานะการเงิน

28 เครื่องมือทางการเงินแปลงสภาพซึ่งจัดประเภทโดยการแยกหนี้สินออกจากส่วนของเจ้าของต้องคงการจัดประเภทเดิมไว้ ผู้ออกต้องไม่เปลี่ยนแปลงการจัดประเภทด้วยเหตุผลที่ว่ามีความเป็นไปได้มากขึ้นที่ผู้ถือจะใช้สิทธิแปลงสภาพ เนื่องจากผู้ถืออาจไม่ใช้สิทธิแปลงสภาพตามที่คาดไว้ทั้งที่ดูเหมือนว่าผู้ถือจะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นหากเลือกที่จะใช้สิทธินั้นเพราะผู้ถืออาจมีเหตุผลบางประการ เช่น ผลกระทบทางภาษีที่แตกต่างจากผู้ถือรายอื่น นอกจากนี้ความเป็นไปได้ที่ผู้ถือจะเลือกใช้สิทธิดังกล่าวสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ดังนั้นภาระผูกพันที่กิจการต้องจ่ายชำระเงินในอนาคตยังคงมีอยู่จนกระทั่งเครื่องมือทางการเงินนั้นหมดสภาพโดยการครบกำหนดอายุ การแปลงสภาพหรือโดยวิธีการอื่น

29 เครื่องมือทางการเงินแบบผสมอาจประกอบด้วยหนี้สินที่ไม่ใช่หนี้สินทางการเงิน ตัวอย่างเช่น เครื่องมือทางการเงินอาจให้สิทธิแก่ผู้ถือที่จะได้รับชำระเป็นสินทรัพย์ที่ไม่ใช่สินทรัพย์ทางการเงิน เช่น สินค้า พร้อมกับให้สิทธิผู้ถือที่จะเลือกรับชำระเป็นหุ้นของกิจการแทนการรับชำระเป็นสินค้า ในกรณีนี้ กิจการต้องแยกเครื่องมือทางการเงินออกเป็นองค์ประกอบและต้องรับรู้องค์ประกอบที่เป็นตราสารทุน (สิทธิเลือกที่จะรับชำระเป็นหุ้น) แยกจากองค์ประกอบที่เป็นหนี้สิน ไม่ว่าหนี้สินดังกล่าวจะเป็นหนี้สินทางการเงินหรือไม่

30 มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ไม่ครอบคลุมถึงการวัดมูลค่าสินทรัพย์ทางการเงิน หนี้สินทางการเงินและตราสารทุน ดังนั้น จึงไม่ได้อธิบายถึงวิธีการกำหนดราคาตามบัญชีให้กับองค์ประกอบที่เป็นหนี้สินและที่เป็นส่วนของเจ้าของในเครื่องมือทางการเงินเดียวกัน อย่างไรก็ตาม วิธีการที่อาจนำมาใช้ในการวัดมูลค่ามีดังต่อไปนี้

30.1 วัดมูลค่ายุติธรรม (ดูมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม (เมื่อมีการประกาศใช้)) ขององค์ประกอบที่สามารถวัดมูลค่าได้ง่ายที่สุดก่อน แล้วจึงนำไปหักจากมูลค่าทั้งสิ้นของเครื่องมือทางการเงินเพื่อให้ได้มูลค่าขององค์ประกอบที่วัดมูลค่าได้ยากกว่า ซึ่งตามปกติองค์ประกอบที่วัดมูลค่าได้ง่ายที่สุดคือตราสารทุน

30.2 วัดมูลค่าขององค์ประกอบส่วนที่เป็นหนี้สินแยกจากส่วนที่เป็นส่วนของเจ้าของตามสัดส่วนของมูลค่ายุติธรรมขององค์ประกอบทั้งสอง โดยมูลค่าที่กำหนดขึ้นขององค์ประกอบทั้งสองรวมกันต้องเท่ากับมูลค่าทั้งสิ้นของเครื่องมือทางการเงิน

จำนวนรวมของราคาตามบัญชีที่กำหนดให้กับองค์ประกอบที่เป็นหนี้สินและที่เป็นส่วนของเจ้าของ ณ วันที่รับรู้เมื่อเริ่มแรกต้องเท่ากับราคาตามบัญชีของเครื่องมือทางการเงินนั้นเสมอ กิจการต้องไม่บันทึกรายการกำไรหรือรายการขาดทุนจากการรับรู้หรือแยกแสดงองค์ประกอบของเครื่องมือทางการเงิน

31 สำหรับวิธีการวัดมูลค่าในย่อหน้าที่ 30.1 ขั้นแรกกิจการที่ออกหุ้นกู้แปลงสภาพต้องกำหนดราคาตามบัญชีของหนี้สินทางการเงิน โดยอาจคำนวณจากกระแสเงินสดของเงินต้นและดอกเบี้ยที่ต้องจ่ายในอนาคตคิดลดด้วยอัตราดอกเบี้ยในตลาดที่เป็นอยู่ขณะนั้นของหนี้สินทางการเงินที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันซึ่งไม่มีองค์ประกอบของส่วนของเจ้าของรวมอยู่ ขั้นต่อไปกิจการต้องกำหนดราคาตามบัญชีของตราสารทุนซึ่งในที่นี้คือสิทธิเลือกแปลงสภาพหุ้นกู้ให้เป็นหุ้นสามัญ โดยหักราคาตามบัญชีของหนี้สินทางการเงินจากมูลค่าทั้งสิ้นของเครื่องมือทางการเงินนั้น สำหรับวิธีการวัดมูลค่าในย่อหน้าที่ 30.2 กิจการต้องวัดมูลค่ายุติธรรมของหุ้นกู้โดยพิจารณาตามข้อกำหนดของมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม (เมื่อมีการประกาศใช้) ตัวอย่างเช่น กิจการอาจกำหนดจากมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดในอนาคตและวัดมูลค่ายุติธรรมของสิทธิเลือกแปลงสภาพ โดยอ้างอิงกับมูลค่ายุติธรรมของสิทธิเลือกแปลงสภาพซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกันหรือโดยการใช้แบบจำลองการวัดมูลค่าสิทธิเลือก สัดส่วนของมูลค่ายุติธรรมที่กำหนดให้กับองค์ประกอบทั้งสองต้องนำมาใช้ในการปันส่วนเครื่องมือทางการเงินเพื่อทำให้ผลรวมของราคาตามบัญชีที่กำหนดให้กับองค์ประกอบแต่ละส่วนมีจำนวนเท่ากับสิ่งตอบแทนที่ได้รับจากการออกหุ้นกู้แปลงสภาพ

ดอกเบี้ย เงินปันผล รายการกำไรและรายการขาดทุน

32 ดอกเบี้ย เงินปันผล รายการกำไรและรายการขาดทุนที่เกิดจากเครื่องมือทางการเงินหรือองค์ประกอบของเครื่องมือทางการเงินที่จัดประเภทเป็นหนี้สินทางการเงินต้องแสดงเป็นรายได้หรือค่าใช้จ่ายในกำไรหรือขาดทุน ผลตอบแทนที่จ่ายให้แก่ผู้ถือเครื่องมือทางการเงินที่จัดประเภทเป็นตราสารทุนถือเป็นการแบ่งปันส่วนทุนซึ่งต้องนำไปหักจากส่วนของเจ้าของโดยตรง

33 การจัดประเภทเครื่องมือทางการเงินในงบแสดงฐานะการเงินเป็นเครื่องกำหนดว่า ดอกเบี้ย เงินปันผล รายการกำไรและรายการขาดทุนที่เกิดจากเครื่องมือทางการเงินจะถือเป็นรายได้หรือค่าใช้จ่ายและต้องแสดงในกำไรหรือขาดทุนหรือไม่ เช่น เงินปันผลจ่ายของหุ้นที่จัดประเภทเป็นหนี้สินต้องถือเป็นค่าใช้จ่ายและแสดงในกำไรหรือขาดทุนเช่นเดียวกับดอกเบี้ยจ่ายของหุ้นกู้ ในทำนองเดียวกัน รายการกำไรและรายการขาดทุนที่เกิดจากการไถ่ถอนหรือการกู้ใหม่เพื่อชำระคืนหนี้เก่าของเครื่องมือทางการเงินที่จัดประเภทเป็นหนี้สินต้องแสดงเป็นรายได้หรือค่าใช้จ่ายในกำไรหรือขาดทุน ส่วนรายการกำไรหรือรายการขาดทุนที่เกิดจากการไถ่ถอนหรือการกู้ใหม่เพื่อชำระคืนหนี้เก่าของเครื่องมือทางการเงินที่จัดประเภทเป็นส่วนของเจ้าของต้องแสดงเป็นรายการเปลี่ยนแปลงในส่วนของเจ้าของ

34 เงินปันผลที่ถือเป็นค่าใช้จ่ายอาจแสดงในกำไรหรือขาดทุนรวมกับดอกเบี้ยจ่ายของหนี้สินอื่นหรือแสดงเป็นรายการแยกต่างหาก กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับดอกเบี้ยและเงินปันผลตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 1 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การนำเสนองบการเงิน (เมื่อมีการประกาศใช้) และ มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 103 เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินของธนาคารและสถาบันการเงินที่คล้ายคลึงกัน ในบางสถานการณ์การแยกแสดงดอกเบี้ยจ่ายและเงินปันผลในกำไรหรือขาดทุนอาจให้ข้อมูลที่ดียิ่งขึ้น หากดอกเบี้ยจ่ายและเงินปันผลนั้นแตกต่างกันอย่างเป็นสาระสำคัญในด้านต่าง ๆ เช่น การคำนวณภาษีเงินได้ นอกจากนี้ กิจการต้องเปิดเผยจำนวนผลกระทบทางภาษีเงินได้ตามข้อกำหนดที่ระบุในมาตรฐานการบัญชีของไทยเกี่ยวกับเรื่องภาษีเงินได้ (ดูมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 12 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง ภาษีเงินได้ (เมื่อมีการประกาศใช้))

การหักกลบสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงิน

35 กิจการจะนำสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินนำมาหักกลบกันและแสดงจำนวนสุทธิในงบแสดงฐานะการเงินได้ก็ต่อเมื่อเป็นไปตามเงื่อนไขทุกข้อต่อไปนี้

35.1 กิจการมีสิทธิตามกฎหมายในการนำจำนวนที่รับรู้ไว้ในงบแสดงฐานะการเงินมาหักกลบลบหนี้กัน

35.2 กิจการตั้งใจที่จะรับหรือจ่ายชำระจำนวนที่รับรู้ไว้ในงบแสดงฐานะการเงินด้วยยอดสุทธิหรือตั้งใจที่จะรับประโยชน์จากสินทรัพย์ในเวลาเดียวกับที่จ่ายชำระหนี้สิน

36 มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้กำหนดให้กิจการแสดงสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินด้วยจำนวนสุทธิเมื่อจำนวนสุทธินั้นสะท้อนให้เห็นถึงประมาณการกระแสเงินสดในอนาคตของเครื่องมือทางการเงินที่กิจการจะได้รับหรือต้องจ่ายชำระตั้งแต่สองอย่างขึ้นไป เฉพาะกรณีที่กิจการมีสิทธิและตั้งใจที่จะรับหรือจ่ายชำระเครื่องมือทางการเงินเหล่านั้นด้วยจำนวนสุทธิก็ให้ถือว่ากิจการมีสินทรัพย์ทางการเงินหรือหนี้สินทางการเงินเพียงอย่างเดียว มิฉะนั้นกิจการต้องแยกแสดงสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินตามลักษณะของเครื่องมือทางการเงินเพื่อแสดงให้เห็นว่าเครื่องมือทางการเงินนั้นเป็นทั้งทรัพยากรและภาระผูกพันของกิจการ

37 การหักกลบและแสดงสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินที่รับรู้ไว้ในงบแสดงฐานะการเงินเป็นจำนวนสุทธิต่างจากการตัดบัญชีสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงิน เนื่องจากการหักกลบไม่ทำให้กิจการต้องรับรู้รายการกำไรหรือขาดทุน แต่การตัดบัญชีเครื่องมือทางการเงินจะทำให้กิจการต้องล้างบัญชีเครื่องมือทางการเงินที่เคยบันทึกไว้ออกจากงบแสดงฐานะการเงินและอาจทำให้กิจการต้องรับรู้รายการกำไรหรือรายการขาดทุน

38 สิทธิตามกฎหมายในการหักกลบลบหนี้คือ สิทธิตามกฎหมายของลูกหนี้ที่จะจ่ายชำระหรือหักหนี้ทั้งหมดหรือบางส่วนโดยการหักกลบหนี้สินซึ่งเจ้าหนี้และลูกหนี้มีอยู่ระหว่างกันไม่ว่าสิทธิในการหักกลบลบหนี้นั้นจะระบุไว้ในสัญญาหรือไม่ ในบางกรณี ลูกหนี้อาจมีสิทธิตามกฎหมายที่จะนำลูกหนี้บุคคลที่สามมาหักกลบลบหนี้กับเจ้าหนี้ หากทั้งสามฝ่ายตกลงร่วมกันที่จะให้สิทธิลูกหนี้ในการหักกลบลบหนี้ดังกล่าว

39 สิทธิตามกฎหมายในการหักกลบลบหนี้ระหว่างสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินมีผลกระทบต่อสิทธิและภาระผูกพันที่เกิดจากสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินนั้นและอาจมีผลกระทบอย่างเป็นสาระสำคัญต่อความเสี่ยงด้านเครดิตและความเสี่ยงด้านสภาพคล่องของกิจการ อย่างไรก็ตาม สิทธิในการหักกลบลบหนี้เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะทำให้กิจการสามารถหักกลบรายการในงบแสดงฐานะการเงินได้ กิจการต้องมีความตั้งใจที่จะใช้สิทธิเพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์จากสินทรัพย์ในเวลาเดียวกับที่จ่ายชำระหนี้สิน มิฉะนั้นสิทธิที่มีอยู่จะไม่มีผลกระทบต่อจำนวนและจังหวะเวลาของกระแสเงินสดในอนาคตของกิจการ หากกิจการมีความตั้งใจที่จะใช้สิทธิดังกล่าว การแสดงสินทรัพย์และหนี้สินด้วยจำนวนสุทธิจะสะท้อนให้เห็นถึงจำนวน จังหวะเวลา และความเสี่ยงของประมาณการกระแสเงินสดในอนาคตของกิจการได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ความตั้งใจของคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายที่จะชำระหนี้กันด้วยจำนวนสุทธิโดยไม่มีสิทธิในการหักกลบลบหนี้ตามกฎหมายถือว่าไม่เพียงพอที่จะทำให้กิจการสามารถหักกลบรายการในงบแสดงฐานะการเงินได้ เนื่องจากสิทธิและภาระผูกพันที่เกี่ยวกับสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินของแต่ละฝ่ายไม่ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

40 ความตั้งใจที่จะรับประโยชน์จากสินทรัพย์หรือจ่ายชำระหนี้สินของกิจการอาจเป็นผลมาจากธรรมเนียมปฏิบัติทางธุรกิจ แต่ข้อกำหนดของตลาดการเงินและสถานการณ์อื่นอาจจำกัดความสามารถของกิจการในการชำระหนี้ด้วยจำนวนสุทธิหรือในการรับประโยชน์จากสินทรัพย์และจ่ายชำระหนี้สินในเวลาเดียวกัน หากกิจการมีสิทธิตามกฎหมายในการหักกลบลบหนี้แต่ไม่มีความตั้งใจที่จะใช้สิทธิดังกล่าวกิจการต้องเปิดเผยถึงผลกระทบของสิทธิที่มีต่อความเสี่ยงด้านเครดิตของกิจการตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 69

41 การรับและจ่ายชำระเครื่องมือทางการเงินสองรายการในเวลาเดียวกัน ไม่ว่าจะทำผ่านสำนักหักบัญชีของตลาดการเงินที่มีการจัดตั้งอย่างเป็นระบบหรือทำโดยการแลกเปลี่ยนกันเองโดยแท้จริงแล้วเป็นการทำให้กิจการไม่มีความเสี่ยงด้านเครดิตหรือความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง เนื่องจากกระแสเงินสดของกิจการจะเท่ากับจำนวนสุทธิที่จะได้รับหรือจะต้องจ่ายแต่กิจการที่รับและจ่ายชำระเครื่องมือทางการเงินสองรายการแยกจากกันจะมีความเสี่ยงด้านเครดิตของสินทรัพย์และความเสี่ยงด้านสภาพคล่องของหนี้สินเต็มทั้งจำนวนความเสี่ยงดังกล่าวอาจมีสาระสำคัญ แม้ว่าเวลาที่รับและจ่ายชำระจะต่างกันเพียงเล็กน้อย ดังนั้น กิจการจะถือว่าได้รับประโยชน์จากสินทรัพย์ทางการเงินในเวลาเดียวกับที่จ่ายชำระหนี้สินทางการเงินได้ก็ต่อเมื่อการรับและจ่ายนั้นเกิดขึ้นพร้อมกัน

42 ตัวอย่างต่อไปนี้แสดงให้เห็นว่ากิจการไม่ควรหักกลบรายการในงบแสดงฐานะการเงิน เนื่องจากไม่เข้าเงื่อนไขทุกข้อตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 35

42.1 เครื่องมือทางการเงินหลายรายการซึ่งมีความแตกต่างกันแต่กิจการนำมาใช้ประกอบกันเพื่อให้มีลักษณะเทียบเท่ากับเครื่องมือทางการเงินรายการเดียวกัน (เครื่องมือทางการเงินสังเคราะห์)

42.2 สินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินที่เกิดจากเครื่องมือทางการเงินซึ่งมีความเสี่ยงเหมือนกันแต่ทำกับสัญญาหลายราย ตัวอย่างเช่น สินทรัพย์และหนี้สินที่อยู่ในกลุ่มสัญญาล่วงหน้าหรือกลุ่มตราสารอนุพันธ์อื่น

42.3 สินทรัพย์ทางการเงินหรือสินทรัพย์อื่นที่วางเป็นประกันให้กับหนี้สินทางการเงินที่ไม่มีสิทธิไล่เบี้ย

42.4 สินทรัพย์ทางการเงินที่ลูกหนี้กันไว้ต่างหากโดยแยกให้อยู่ในความรับผิดชอบของบุคคลที่สามเพื่อใช้ชำระภาระผูกพันโดยที่เจ้าหนี้ยังไม่ได้รับชำระภาระผูกพันนั้น

42.5 ภาระผูกพันที่เกิดจากรายการขาดทุนที่เกิดจากภัยธรรมชาติ ซึ่งคาดว่าจะได้รับชดเชยจากบริษัทประกันภัย

43 กิจการที่มีเครื่องมือทางการเงินหลายรายการกับคู่สัญญาเพียงรายเดียว อาจมีการตกลงที่จะหักกลบลบหนี้เครื่องมือทางการเงินเหล่านั้นกับคู่สัญญา การตกลงดังกล่าวทำให้กิจการต้องหักกลบลบหนี้เครื่องมือทางการเงินทุกรายการที่กำหนดไว้โดยรับหรือจ่ายชำระทันทีด้วยจำนวนสุทธิเมื่อเครื่องมือทางการเงินหนึ่งถูกบอกเลิกหรือผิดนัดชำระหนี้ สถาบันการเงินมักใช้การตกลงดังกล่าวเพื่อป้องกันความสูญเสียที่จะเกิดจากการที่คู่สัญญาล้มละลายหรือไม่สามารถปฏิบัติตามภาระผูกพันได้ เนื่องจากการตกลงนี้ก่อให้เกิดสิทธิในการหักกลบลบหนี้ที่มีผลบังคับตามกฎหมายเฉพาะเมื่อมีการผิดนัดชำระหนี้หรือเมื่อเกิดสถานการณ์ที่ไม่คาดว่าจะเกิดขึ้นในการดำเนินธุรกิจตามปกติ การตกลงดังกล่าวจึงไม่ก่อให้เกิดการหักกลบรายการในงบแสดงฐานะการเงินหากไม่เป็นไปตามเงื่อนไขทุกข้อที่กำหนดไว้ในย่อหน้าที่ 35 กิจการที่ทำการตกลงดังกล่าวไว้แต่ไม่สามารถนำเครื่องมือทางการเงินมาหักกลบกันได้ในงบแสดงฐานะการเงินต้องเปิดเผยผลกระทบของการตกลงที่มีต่อความเสี่ยงในการให้สินเชื่อตามที่กำหนดไว้ในย่อหน้าที่ 69

การเปิดเผยข้อมูล

44 วัตถุประสงค์ของการเปิดเผยข้อมูลตามมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้คือ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องมือทางการเงินที่เป็นสาระสำคัญทั้งที่เป็นรายการในงบแสดงฐานะการเงินและนอกงบแสดงฐานะการเงิน เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจถึงฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสดของกิจการ และเพื่อสามารถประเมินจำนวนเงิน จังหวะเวลา และความแน่นอนของกระแสเงินสดในอนาคตที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือทางการเงินเหล่านั้นได้ มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้สนับสนุนให้กิจการอธิบายถึงระดับการใช้เครื่องมือทางการเงิน ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องและวัตถุประสงค์ในการออกเครื่องมือทางการเงิน เพื่อให้ข้อมูลโดยเฉพาะเกี่ยวกับยอดคงเหลือและรายการที่เกิดขึ้นจากเครื่องมือทางการเงินเหล่านั้น นอกจากนี้ยังสนับสนุนให้อธิบายถึงนโยบายการควบคุมความเสี่ยงของเครื่องมือทางการเงินและนโยบายอื่น เช่น การป้องกันความเสี่ยง การหลีกเลี่ยงการกระจุกตัวของความเสี่ยง และข้อกำหนดในการค้ำประกันเพื่อลดความเสี่ยงด้านเครดิต เนื่องจากคำอธิบายดังกล่าวให้ข้อมูลเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ในภาพรวมกิจการอาจให้ข้อมูลเพิ่มเติมที่กล่าวไว้ในเอกสารที่เผยแพร่พร้อมกับงบการเงินแทนการเปิดเผยในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

45 ข้อมูลที่มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้กำหนดให้เปิดเผยจะช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถประเมินระดับความเสี่ยงเกี่ยวกับเครื่องมือทางการเงินทั้งที่รับรู้และไม่ได้รับรู้ในงบการเงินเครื่องมือทางการเงิน

อาจทำให้กิจการต้องรับหรือสามารถโอนความเสี่ยงทางการเงินให้กับบุคคลอื่น ความเสี่ยงของเครื่องมือทางการเงินมีดังนี้

45.1 ความเสี่ยงด้านราคามีสามประเภทคือ ความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน ความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ย และความเสี่ยงจากตลาด

45.1.1 ความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนคือ ความเสี่ยงที่มูลค่าของเครื่องมือทางการเงินจะเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

45.1.2 ความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ยคือ ความเสี่ยงที่มูลค่าของเครื่องมือทางการเงินจะเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยในตลาด

45.1.3 ความเสี่ยงจากตลาดคือ ความเสี่ยงที่มูลค่าของเครื่องมือทางการเงินจะเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของราคาตลาด ไม่ว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นจะเกิดจากปัจจัยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือทางการเงินหรือผู้ออกเครื่องมือทางการเงินนั้น หรือปัจจัยโดยรวมที่กระทบต่อเครื่องมือทางการเงินทั้งหมดที่มีการซื้อขายกันในตลาด

โดยนัยแล้วความเสี่ยงด้านราคาไม่ได้ให้ความหมายเฉพาะแต่ในทางที่จะทำให้กิจการเกิดผลขาดทุนเท่านั้น แต่ยังให้ความหมายในทางที่จะทำให้กิจการเกิดผลกำไรด้วย

45.2 ความเสี่ยงด้านเครดิต คือ ความเสี่ยงที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งจะไม่สามารถปฏิบัติตามภาระผูกพันที่ระบุไว้ในเครื่องมือทางการเงินจนทำให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเกิดความเสียหายทางการเงิน

45.3 ความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง หรือความเสี่ยงในการระดมทุนคือ ความเสี่ยงที่กิจการจะเผชิญกับความยุ่งยากในการระดมทุนให้เพียงพอและทันเวลาต่อการปฏิบัติตามภาระผูกพันที่ระบุไว้ในเครื่องมือทางการเงิน ความเสี่ยงด้านสภาพคล่องอาจเกิดจากการที่กิจการไม่สามารถขายสินทรัพย์ทางการเงินได้ทันเวลาด้วยราคาที่ใกล้เคียงกับมูลค่ายุติธรรม

45.4 ความเสี่ยงด้านกระแสเงินสดคือ ความเสี่ยงที่กระแสเงินสดในอนาคตซึ่งเกี่ยวข้องกับเครื่องมือทางการเงินที่เป็นตัวเงินจะมีจำนวนเปลี่ยนแปลงไป ตัวอย่างเช่น ในกรณีของตราสารหนี้ที่มีอัตราดอกเบี้ยลอยตัว การเปลี่ยนแปลงของกระแสเงินสดดังกล่าวจะทำให้อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงของตราสารหนี้เปลี่ยนแปลงไปแม้ว่ามูลค่ายุติธรรมของตราสารหนี้จะไม่เปลี่ยนแปลง

การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายการบริหารความเสี่ยง

46 กิจการต้องอธิบายถึงวัตถุประสงค์และนโยบายการบริหารความเสี่ยงทางการเงินซึ่งรวมถึงนโยบายในการป้องกันความเสี่ยงของรายการบัญชีที่สำคัญซึ่งกิจการคาดว่าจะเกิดขึ้นและได้นำการบัญชีป้องกันความเสี่ยงมาใช้ การบัญชีป้องกันความเสี่ยงคือ การบัญชีที่กำหนดให้กิจการต้องรับรู้รายการกำไรหรือรายการขาดทุนที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงในมูลค่ายุติธรรมของ

รายการที่ป้องกันความเสี่ยงไว้และรายการที่ใช้ป้องกันความเสี่ยงในเวลาเดียวกันเพื่อแสดงให้เห็นถึงผลกระทบจากการหักล้างรายการกำไรและรายการขาดทุนดังกล่าว

47 มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ไม่กำหนดถึงรูปแบบในการเปิดเผยข้อมูลหรือตำแหน่งของข้อมูลที่ต้องแสดงในงบการเงิน กิจการไม่จำเป็นต้องนำเครื่องมือทางการเงินที่รับรู้ในงบแสดงฐานะการเงินมาแสดงซ้ำในหมายเหตุประกอบงบการเงิน อย่างไรก็ตาม กิจการต้องเปิดเผยถึงเครื่องมือทางการเงินที่ไม่ได้รับรู้ในงบแสดงฐานะการเงินไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินหรืองบประกอบ โดยอาจต้องเปิดเผยคำอธิบายและข้อมูลที่เป็นตัวเลขที่เกี่ยวข้องไว้ด้วยกันเพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะและสาระสำคัญของเครื่องมือทางการเงิน

48 กิจการต้องใช้ดุลยพินิจในการกำหนดรายละเอียดของเครื่องมือทางการเงินที่ควรเปิดเผย โดยคำนึงถึงสาระสำคัญของเครื่องมือทางการเงินที่มีต่อกิจการ กิจการจำเป็นต้องหาความสมดุลระหว่างการให้ข้อมูลในรายละเอียดมากเกินไปจนทำให้งบการเงินไม่เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินกับการให้ข้อมูลที่รวมยอดมากเกินไปจนทำให้ผู้ใช้งบการเงินไม่ทราบข้อมูลที่สำคัญซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงิน ตัวอย่างเช่น เมื่อกิจการมีเครื่องมือทางการเงินหลายรายการซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกัน และไม่มีเครื่องมือทางการเงินใดมีความสำคัญเป็นพิเศษ กิจการอาจสรุปข้อมูลตามประเภทของเครื่องมือทางการเงินได้ แต่ในทางกลับกัน กิจการอาจต้องเปิดเผยข้อมูลโดยเฉพาะของเครื่องมือทางการเงินที่เป็นองค์ประกอบสำคัญต่อโครงสร้างทุนของกิจการ

49 ฝ่ายบริหารของกิจการอาจจัดประเภทเครื่องมือทางการเงินตามลักษณะของข้อมูลโดยพิจารณาถึงลักษณะเฉพาะของเครื่องมือทางการเงิน ไม่ว่าเครื่องมือทางการเงินนั้นจะมีการรับรู้ในงบแสดงฐานะการเงินหรือไม่ หากกิจการรับรู้เครื่องมือทางการเงินในงบแสดงฐานะการเงินกิจการต้องเปิดเผยวิธีวัดมูลค่าที่ใช้ตามปกติ กิจการควรจัดประเภทเครื่องมือทางการเงินโดยแยกรายการที่แสดงด้วยราคาทุนจากรายการที่แสดงด้วยมูลค่ายุติธรรม สำหรับสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินที่มีการรับรู้ในงบแสดงฐานะการเงิน จำนวนที่เปิดเผยในหมายเหตุประกอบงบการเงินหรือในงบประกอบจะให้ข้อมูลที่เพียงพอต่อการกระทบยอดของรายการแต่ละบรรทัดที่เกี่ยวข้องในงบแสดงฐานะการเงิน กิจการต้องเปิดเผยเครื่องมือทางการเงินที่ไม่อยู่ในขอบเขตของมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ โดยจัดประเภทเป็นสินทรัพย์ทางการเงินหรือหนี้สินทางการเงินแยกต่างหากจากเครื่องมือทางการเงินที่อยู่ในขอบเขตของมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ ตัวอย่างของเครื่องมือทางการเงินที่ไม่อยู่ในขอบเขตของมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ ได้แก่ ภาระผูกพันภายใต้สัญญาประกันภัย หรือภาระผูกพันภายใต้โครงการบำเหน็จบำนาญ

เงื่อนไข ข้อตกลงและนโยบายการบัญชี

50 กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลทุกข้อต่อไปนี้สำหรับสินทรัพย์ทางการเงิน หนี้สินทางการเงิน และตราสารทุนแต่ละประเภทไม่ว่าจะมีการรับรู้หรือไม่ได้รับรู้ในงบแสดงฐานะการเงิน

50.1 ลักษณะและเนื้อหาของเครื่องมือทางการเงิน รวมถึงเงื่อนไขและข้อตกลงที่เป็นสาระสำคัญซึ่งอาจมีผลกระทบต่อจำนวนเงิน จังหวะเวลา และความแน่นอนของกระแสเงินสดในอนาคต

50.2 นโยบายการบัญชีและวิธีการปฏิบัติทางบัญชี รวมถึงเกณฑ์ในการรับรู้รายการและการวัดมูลค่า

51 เงื่อนไขและข้อตกลงตามสัญญาของเครื่องมือทางการเงินเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อจำนวน จังหวะเวลา และความแน่นอนของกระแสเงินสดรับและจ่ายในอนาคต กิจการต้องเปิดเผยถึงเงื่อนไขและข้อตกลงของเครื่องมือทางการเงินเมื่อการรับรู้หรือไม่รับรู้เครื่องมือทางการเงินในงบแสดงฐานะการเงินมีความสำคัญต่อฐานะการเงินในปัจจุบันหรือผลการดำเนินงานในอนาคตของกิจการ ไม่ว่ากิจการจะรับรู้เครื่องมือทางการเงินแยกเป็นแต่ละรายการหรือแยกเป็นแต่ละประเภท หากเครื่องมือทางการเงินรายการหนึ่งรายการเดียวไม่มีความสำคัญต่อกระแสเงินสดในอนาคตของกิจการ กิจการต้องอธิบายถึงลักษณะสำคัญของเครื่องมือทางการเงินรายการนั้นโดยการอ้างอิงกับกลุ่มที่เหมาะสมของเครื่องมือทางการเงินที่คล้ายคลึงกัน

52 เมื่อเครื่องมือทางการเงินที่ถือหรือออกโดยกิจการทำให้กิจการอาจประสบกับความเสี่ยงที่เป็นสาระสำคัญตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 45 กิจการต้องเปิดเผยเงื่อนไขและข้อตกลงดังต่อไปนี้สำหรับเครื่องมือทางการเงินแต่ละรายการหรือแต่ละประเภท

52.1 เงินต้น มูลค่าที่ตราไว้ หรือจำนวนที่กำหนดไว้ ซึ่งอาจเป็นจำนวนฐานที่ใช้เป็นเกณฑ์การจ่ายชำระในอนาคต โดยเฉพาะกรณีที่เป็นตราสารอนุพันธ์ เช่น สัญญาแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ย จำนวนฐาน คือ จำนวนที่ระบุในสัญญาซึ่งใช้เป็นฐานในการคำนวณจำนวนเงินที่จะได้รับหรือต้องจ่ายชำระสำหรับเครื่องมือทางการเงินนั้น

52.2 วันที่ครบกำหนด วันหมดอายุ หรือวันที่ต้องปฏิบัติตามสัญญา

52.3 สิทธิเลือกที่จะชำระเครื่องมือทางการเงินก่อนกำหนด รวมถึงช่วงเวลาหรือวันที่สามารถใช้สิทธินั้น และราคาหรือช่วงราคาตามสิทธิ

52.4 สิทธิเลือกที่จะแปลงสภาพหรือแลกเปลี่ยนเครื่องมือทางการเงินหนึ่งกับเครื่องมือทางการเงินอื่น หรือกับสินทรัพย์หรือหนี้สินอื่น รวมทั้งช่วงเวลาหรือวันที่สามารถใช้สิทธิและอัตราแปลงสภาพหรืออัตราแลกเปลี่ยน

52.5 จำนวนเงินและจังหวะเวลาของตารางการรับหรือจ่ายเงินต้นในอนาคตของเครื่องมือทางการเงิน รวมทั้งการจ่ายแบบผ่อนชำระ และข้อกำหนดในการกันสินทรัพย์เพื่อชำระเครื่องมือทางการเงิน

52.6 อัตราหรือจำนวนที่กำหนดไว้ของดอกเบี้ย เงินปันผล หรือผลตอบแทนอื่นจากเงินต้นที่กำหนดจ่ายเป็นงวด ๆ รวมถึงกำหนดการจ่ายชำระและจังหวะเวลาของการจ่ายชำระนั้น

52.7 หลักประกันที่จะได้รับในกรณีของสินทรัพย์ทางการเงิน หรือหลักประกันที่นำไปวางในกรณีของหนี้สินทางการเงิน

52.8 สกุลเงินของกระแสเงินสดที่จะได้รับหรือต้องจ่ายซึ่งเกิดจากเครื่องมือทางการเงินหากแตกต่างไปจากสกุลเงินที่เสนอรายงาน

52.9 ข้อมูลตามย่อหน้าที่ 52.1 ถึง 52.8 ของเครื่องมือทางการเงินที่สามารถนำมาใช้แลกเปลี่ยนกับเครื่องมือทางการเงินที่ถืออยู่หรือที่ออก

52.10 เงื่อนไขหรือข้อผูกมัดสำคัญของเครื่องมือทางการเงินซึ่งสามารถล้มล้างหรือเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขอื่น ตัวอย่างเช่น ระดับอัตราส่วนของหนี้สินต่อทุนสูงสุดซึ่งทำให้ผู้กู้ต้องชำระคืนเงินต้นและดอกเบี้ยของหุ้นกู้ในทันที

53 หากการแสดงเครื่องมือทางการเงินในงบแสดงฐานะการเงินแตกต่างไปจากรูปแบบทางกฎหมาย กิจการต้องอธิบายถึงลักษณะของเครื่องมือทางการเงินนั้นในหมายเหตุประกอบงบการเงิน

54 ข้อมูลที่อธิบายถึงลักษณะและเนื้อหาของเครื่องมือทางการเงินจะมีประโยชน์ยิ่งขึ้น หากได้มีการเน้นถึงความสัมพันธ์ระหว่างเครื่องมือทางการเงินซึ่งอาจมีผลกระทบต่อจำนวน จังหวะเวลา และความแน่นอนของกระแสเงินสดในอนาคตของกิจการ ตัวอย่างเช่น การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือทางการเงินในการป้องกันความเสี่ยงถือว่ามีความสำคัญ เช่น กรณีที่กิจการป้องกันความเสี่ยงของเงินลงทุนในหุ้นสามัญโดยการซื้อสิทธิเลือกขายหุ้นนั้น ในทำนองเดียวกัน การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบของเครื่องมือทางการเงินสังเคราะห์ (ดูภาคผนวก ย่อหน้าที่ 23) ก็มีความสำคัญเช่นกัน เครื่องมือทางการเงินสังเคราะห์ดังกล่าวอาจเป็นหนี้สินที่มีอัตราดอกเบี้ยคงที่ซึ่งแต่เดิมเป็นหนี้สินที่มีอัตราดอกเบี้ยลอยตัวแต่กิจการได้ทำสัญญาแลกเปลี่ยนให้เป็นอัตราดอกเบี้ยคงที่ ในแต่ละกรณีที่กล่าวมาข้างต้น กิจการต้องแสดงสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินในงบแสดงฐานะการเงินตามลักษณะของสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินนั้น ไม่ว่าการแสดงดังกล่าวจะเป็นการแสดงแยกตามรายการหรือแสดงรวมตามประเภทของสินทรัพย์ทางการเงินหรือหนี้สินทางการเงิน โดยทั่วไปการเปิดเผยข้อมูลตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 52 เพียงพอที่จะทำให้ผู้ใช้งบการเงินเห็นถึงความเสี่ยงที่เปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างสินทรัพย์หนี้สิน แต่ในบางสถานการณ์กิจการอาจจำเป็นที่จะต้องเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมหากข้อมูลนั้นเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงิน

55 กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายการบัญชีสำหรับรายการและสถานการณ์ที่เป็นสาระสำคัญซึ่งเกิดจากการดำเนินธุรกิจของกิจการไม่ว่าจะเป็นการเปิดเผยถึงหลักการบัญชีโดยทั่วไป หรือวิธีปฏิบัติทางบัญชีที่กิจการเลือกใช้เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการบัญชีดังกล่าว กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องมือทางการเงินทุกข้อต่อไปนี้

55.1 เกณฑ์ที่ใช้กำหนดว่าเมื่อใดกิจการจะรับรู้สินทรัพย์ทางการเงินหรือหนี้สินทางการเงินในงบแสดงฐานะการเงิน และเมื่อใดกิจการจะตัดบัญชีสินทรัพย์ทางการเงินหรือหนี้สินทางการเงินนั้นออกจากงบแสดงฐานะการเงิน

55.2 เกณฑ์ที่ใช้วัดมูลค่าของสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินที่รับรู้เมื่อเริ่มแรกและเกณฑ์ที่ใช้ในภายหลัง

55.3 เกณฑ์ในการรับรู้และวัดมูลค่าของรายได้และค่าใช้จ่ายที่เกิดจากสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงิน

56 ประเภทของรายการบัญชีที่อาจจำเป็นต้องเปิดเผยถึงนโยบายการบัญชีที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

56.1 การโอนสินทรัพย์ทางการเงินเมื่อผู้โอนยังคงมีส่วนได้เสียหรือยังมีความเกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ที่โอนอย่างต่อเนื่อง เช่น การแปลงสินทรัพย์ทางการเงินเป็นหลักทรัพย์ การขายโดยมีสัญญาซื้อคืน และการซื้อโดยมีสัญญาขายคืน

56.2 การโอนสินทรัพย์ทางการเงินให้กับบุคคลที่สามซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบต่อสินทรัพย์ทางการเงินเพื่อนำมาชำระหนี้สินเมื่อครบกำหนด โดยที่ผู้โอนยังคงมีภาระผูกพันต่อเจ้าหนี้ในขณะที่การโอนนั้นเกิดขึ้น

56.3 การได้มาหรือการออกเครื่องมือทางการเงินหลายรายการที่อยู่ในชุดเดียวกัน ซึ่งเครื่องมือทางการเงินดังกล่าวจัดทำขึ้นเพื่อให้มีผลกระทบเท่าเทียมกับการได้มาหรือการออกเครื่องมือทางการเงินรายการเดียว

56.4 การได้มาหรือการออกเครื่องมือทางการเงินเพื่อป้องกันความเสี่ยง

56.5 การได้มาหรือการออกเครื่องมือทางการเงินที่เป็นตัวเงินซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยที่ระบุไว้แตกต่างจากอัตราดอกเบี้ยในตลาด ณ วันที่ออก

57 กิจการต้องเปิดเผยนโยบายการบัญชีที่ใช้ในการวัดมูลค่าสินทรัพย์ทางการเงินหรือหนี้สินทางการเงินแต่ละประเภทโดยระบุว่ากิจการได้ใช้ราคาทุน มูลค่ายุติธรรม หรือเกณฑ์การวัดมูลค่าอื่น กิจการต้องเปิดเผยวิธีปฏิบัติทางบัญชีที่กิจการเลือกใช้เพื่อให้สอดคล้องกับเกณฑ์การวัดมูลค่า ตัวอย่างเช่น กิจการอาจต้องเปิดเผยข้อมูลดังต่อไปนี้ สำหรับเครื่องมือทางการเงินที่แสดงด้วยราคาทุน

57.1 ต้นทุนในการได้มาหรือการออกเครื่องมือทางการเงิน

57.2 ส่วนเกินหรือส่วนลดของสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินที่เป็นตัวเงิน

57.3 การเปลี่ยนแปลงของจำนวนที่ประมาณไว้ของกระแสเงินสดในอนาคตที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือทางการเงินที่เป็นตัวเงิน

57.4 การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความไม่แน่นอนอย่างเป็นสาระสำคัญเกี่ยวกับจังหวะเวลาในการเก็บเงินทุกจำนวนเมื่อครบกำหนดตามข้อตกลงที่ระบุไว้ในสินทรัพย์ทางการเงินที่เป็นตัวเงิน

57.5 การลดลงของมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ทางการเงินซึ่งทำให้ราคาตามบัญชีของสินทรัพย์นั้นมีจำนวนสูงเกินไป

57.6 การปรับโครงสร้างของหนี้สินทางการเงิน

สำหรับสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินที่แสดงด้วยมูลค่ายุติธรรม กิจการต้องระบุว่าราคาตามบัญชีกำหนดขึ้นจากราคาซื้อขายในตลาด ราคาที่ประเมินโดยผู้ประเมินอิสระกระแสเงินสดคิดลด หรือวิธีการอื่นที่เหมาะสม และต้องเปิดเผยถึงข้อสมมติสำคัญที่กิจการใช้ในการนำวิธีการดังกล่าวมาถือปฏิบัติ

58 กิจการต้องเปิดเผยเกณฑ์ในการรับรู้รายการกำไรและรายการขาดทุนที่เกิดขึ้นแล้วและที่ยังไม่เกิดขึ้นในกำไรหรือขาดทุน รวมทั้งเกณฑ์ในการรับรู้ดอกเบี้ย รายได้และค่าใช้จ่ายอื่นที่เกิดจากสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงิน นอกจากนั้นกิจการต้องเปิดเผยเกณฑ์ในการรับรู้รายได้และค่าใช้จ่ายที่เกิดจากเครื่องมือทางการเงินที่ถือไว้เพื่อป้องกันความเสี่ยงในกรณีที่กิจการนำรายได้และค่าใช้จ่ายมาหักกลบกันในกำไรหรือขาดทุนและแสดงรายการด้วยจำนวนสุทธิทั้งที่สินทรัพย์ทางการเงิน

และหนี้สินทางการเงินที่เกี่ยวข้องไม่ได้หักกลบกันในงบแสดงฐานะการเงิน กิจการต้องเปิดเผยถึงเหตุผลในการหักกลบดังกล่าว หากผลกระทบที่เกิดขึ้นมีนัยสำคัญ

ความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ย

59 กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ยของสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินแต่ละประเภทไม่ว่าสินทรัพย์หรือหนี้สินนั้นจะรับรู้หรือไม่ได้รับรู้ในงบแสดงฐานะการเงิน โดยต้องเปิดเผยข้อมูลทุกข้อต่อไปนี้

59.1 วันที่มีการกำหนดอัตราใหม่ตามสัญญาหรือวันที่ครบกำหนด แล้วแต่วันใดจะถึงก่อน

59.2 อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง หากสามารถคำนวณได้

60 กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงระดับอัตราดอกเบี้ยที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยในตลาดมีผลกระทบโดยตรงต่อกระแสเงินสดตามสัญญาของสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินบางชนิด หรือที่เรียกว่าความเสี่ยงด้านกระแสเงินสด และมีผลกระทบโดยตรงต่อมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงิน หรือที่เรียกว่าความเสี่ยงด้านราคา

61 ข้อมูลเกี่ยวกับวันที่มีการกำหนดอัตราใหม่หรือวันที่ครบกำหนดแล้วแต่วันใดจะถึงก่อน ชี้ให้เห็นถึงระยะเวลาที่อัตราดอกเบี้ยจะมีความคงที่ ส่วนข้อมูลเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงชี้ให้เห็นถึงระดับที่อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงจะมีความคงที่ ผู้ใช้งบการเงินสามารถใช้ข้อมูลดังกล่าวเป็นเกณฑ์ในการประเมินความเสี่ยงด้านราคาอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงในอัตราดอกเบี้ยที่กิจการกำลังประสบอยู่และโอกาสที่รายการกำไรหรือรายการขาดทุนจะเกิดขึ้น สำหรับเครื่องมือทางการเงินที่มีการกำหนดอัตราใหม่ให้เป็นอัตราดอกเบี้ยในตลาดก่อนครบกำหนด การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับช่วงเวลาจนถึงวันที่ต้องมีการกำหนดอัตราดอกเบี้ยครั้งต่อไปจะมีความสำคัญมากกว่าการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับช่วงเวลาจนถึงวันที่ครบกำหนด

62 กิจการอาจเปิดเผยข้อมูลประกอบเกี่ยวกับวันที่กิจการคาดว่าจะมีการกำหนดอัตราใหม่ หรือวันที่คาดว่าจะมีการจ่ายชำระหากวันดังกล่าวแตกต่างไปจากวันที่ในสัญญาอย่างเป็นสาระสำคัญ เนื่องจากข้อมูลเหล่านั้นอาจเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงิน โดยเฉพาะเมื่อกิจการสามารถทำการคาดการณ์ได้อย่างน่าเชื่อถือ ตัวอย่างเช่น กิจการควรเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับวันที่ที่กิจการคาดว่าจะได้รับชำระหนี้จากลูกหนี้สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยที่มีอัตราคงที่หากกิจการสามารถคาดการณ์ถึงจำนวนและวันที่กิจการจะได้รับชำระหนี้ก่อนกำหนดได้อย่างน่าเชื่อถือ หากกิจการใช้ข้อมูลที่คาดการณ์ขึ้นเป็นเกณฑ์ในการบริหารความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ยกิจการควรเปิดเผยข้อสมมติเกี่ยวกับวันที่กิจการใช้ในการบริหารความเสี่ยงไม่ว่าจะเป็นวันที่คาดว่าจะได้รับชำระหนี้หรือวันที่คาดว่าจะมีการกำหนดอัตราใหม่ และเปิดเผยว่าข้อสมมติที่ใช้นั้นแตกต่างจากวันที่ครบกำหนดในสัญญาเพียงไร นอกจากนั้น กิจการควรเปิดเผยข้อเท็จจริงที่ว่าข้อมูลที่เปิดเผยเป็นเพียงการคาดการณ์ของฝ่ายบริหาร

63 กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินที่ประสบกับความเสี่ยงต่อไปนี้

63.1 ความเสี่ยงด้านราคาอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงในอัตราดอกเบี้ย เช่น สินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินที่เป็นตัวเงินซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยคงที่

63.2 ความเสี่ยงด้านกระแสเงินสดอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงในอัตราดอกเบี้ย เช่น สินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินที่เป็นตัวเงินซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยแบบลอยตัวตามอัตราดอกเบี้ยในตลาด

นอกจากนั้น กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินที่ไม่มีความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ย เช่น เงินลงทุนในตราสารทุนบางประเภท

64 อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงของเครื่องมือทางการเงินที่เป็นตัวเงินคือ อัตราดอกเบี้ยซึ่งเมื่อนำมาใช้ในการคำนวณมูลค่าปัจจุบันจะให้ผลลัพธ์เป็นราคาตามบัญชีของเครื่องมือทางการเงิน ในการคำนวณมูลค่าปัจจุบันกิจการจะคิดลดกระแสเงินสดรับหรือจ่ายในอนาคตนับจากวันที่เสนอรายงานไปจนถึงวันที่มีการกำหนดอัตราครั้งต่อไปหรือจนถึงวันที่ครบกำหนด และคิดลดราคาตามบัญชีหรือจำนวนเงินต้นโดยใช้ช่วงเวลาเดียวกัน อัตราดอกเบี้ยที่ใช้ในการคิดลดกระแสเงินสดของเครื่องมือทางการเงินที่มีอัตราดอกเบี้ยคงที่หรือที่ต้องแสดงด้วยราคาทุนตัดจำหน่ายคือ อัตราดอกเบี้ยตามสัญญา และอัตราดอกเบี้ยที่ใช้ในการคิดลดกระแสเงินสดของเครื่องมือทางการเงินที่มีอัตราดอกเบี้ยลอยตัวหรือที่ต้องแสดงด้วยมูลค่ายุติธรรม คือ อัตราตลาดในปัจจุบัน อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงบางครั้งเรียกว่าอัตราผลตอบแทนจนครบกำหนดหรืออัตราผลตอบแทนจนถึงวันกำหนดอัตราใหม่ ซึ่งถือว่าเป็นอัตราผลตอบแทนภายในของเครื่องมือทางการเงินสำหรับช่วงเวลานั้นนั่นเอง

65 กิจการต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 59.2 สำหรับหุ้นกู้ ตั๋วเงิน และเครื่องมือทางการเงินที่เป็นตัวเงินซึ่งการจ่ายชำระเงินในอนาคตทำให้ผู้ถือได้รับผลตอบแทนเท่ากับอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง และทำให้ผู้ออกมีต้นทุนเท่ากับมูลค่าของเงินตามเวลา กิจการไม่ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดดังกล่าวสำหรับเครื่องมือทางการเงินประเภทตราสารอนุพันธ์และเครื่องมือทางการเงินที่ไม่เป็นตัวเงินซึ่งไม่สามารถกำหนดอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงได้ ตัวอย่างเช่น ตราสารอนุพันธ์อัตราดอกเบี้ยประเภทต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงสัญญาแลกเปลี่ยน สัญญาอัตราล่วงหน้าและสิทธิเลือกซื้อหรือขาย แม้ว่าตราสารอนุพันธ์นั้นจะมีความเสี่ยงด้านกระแสเงินสดหรือมีความเสี่ยงด้านราคาอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยในตลาด แต่การเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงก็เป็นสิ่งไม่จำเป็นเนื่องจากข้อมูลดังกล่าวไม่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ อย่างไรก็ตาม ข้อมูลเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงอาจเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ อย่างไรก็ตาม ข้อมูลเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงอาจเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจหากกิจการนำตราสารอนุพันธ์นั้นมาใช้ในการป้องกันความเสี่ยงหรือนำมาใช้ในการแปลงสภาพรายการ เช่น ข้อมูลที่เกิดจากสัญญาแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ย เนื่องจากข้อมูลดังกล่าวทำให้เห็นถึงผลกระทบของความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ยที่กิจการกำลังประสบอยู่

66 กิจการอาจยังคงประสบกับความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ยแม้ว่าสินทรัพย์ทางการเงินที่ทำให้เกิดความเสี่ยงจะตัดบัญชีออกจากงบแสดงฐานะการเงินแล้ว เช่น ในกรณีของการแปลงสินทรัพย์เป็น

หลักทรัพย์ ในทำนองเดียวกัน กิจการอาจประสบกับความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ยแม้ว่ากิจการไม่ได้รับรู้สินทรัพย์ทางการเงินหรือหนี้สินทางการเงินในงบแสดงฐานะการเงิน เช่น ในกรณีที่กิจการมีภาระผูกพันที่จะให้กู้ยืมเงินด้วยอัตราดอกเบี้ยคงที่ กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลที่ทำให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจถึงลักษณะและขอบเขตของความเสี่ยงที่เกี่ยวข้อง ในการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์หรือการโอนสินทรัพย์ทางการเงินในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ข้อมูลที่ต้องเปิดเผยจะรวมถึงลักษณะของสินทรัพย์ที่โอน เงินต้นที่ระบุไว้ อัตราดอกเบี้ย ระยะเวลาถึงวันที่ครบกำหนด และเงื่อนไขของรายการที่ทำให้กิจการยังคงมีความเสี่ยงอยู่ ในกรณีที่เป็นภาระผูกพันที่จะให้กู้ยืมเงิน ข้อมูลที่ต้องเปิดเผยจะรวมถึง เงินต้นที่ระบุไว้ อัตราดอกเบี้ย ระยะเวลาถึงวันที่ครบกำหนด และเงื่อนไขที่สำคัญของรายการที่ทำให้กิจการต้องประสบกับความเสี่ยงนั้น

67 ลักษณะของธุรกิจและขอบเขตของการใช้เครื่องมือทางการเงินของกิจการจะเป็นเครื่องกำหนดว่ากิจการควรเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ยในลักษณะใด กิจการอาจเปิดเผยข้อมูลโดยการบรรยาย การแสดงด้วยตาราง หรือการแสดงตารางประกอบคำอธิบาย เมื่อกิจการมีเครื่องมือทางการเงินที่ทำให้กิจการต้องประสบกับความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ยหรือความเสี่ยงด้านกระแสเงินสดที่เป็นสาระสำคัญ กิจการอาจใช้แนวทางต่อไปนี้ในการนำเสนอข้อมูล

67.1 กิจการอาจเปิดเผยราคาตามบัญชีของเครื่องมือทางการเงินที่ทำให้กิจการประสบกับความเสี่ยงด้านราคาอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยในรูปของตาราง โดยจัดประเภทข้อมูลที่แสดงในตารางตามวันที่ครบกำหนดหรือวันที่จะมีการกำหนดอัตราใหม่ดังต่อไปนี้

67.1.1 ภายใน 1 ปี นับจากวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน

67.1.2 มากกว่า 1 ปี แต่ไม่เกิน 5 ปี นับจากวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน

67.1.3 5 ปีขึ้นไปนับจากวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน

67.2 เมื่อผลการดำเนินงานของกิจการจะถูกกระทบอย่างเป็นสาระสำคัญเนื่องจากความเสี่ยงหรือการเปลี่ยนแปลงของระดับความเสี่ยงด้านราคาอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ย กิจการควรเปิดเผยข้อมูลในรายละเอียดมากขึ้น กิจการบางประเภท เช่น ธนาคารอาจเปิดเผยราคาตามบัญชีของเครื่องมือทางการเงินแยกเป็นประเภทตามระยะเวลาจนถึงวันที่ครบกำหนดหรือจนถึงวันที่จะมีการกำหนดอัตราใหม่ ดังต่อไปนี้

67.2.1 ภายใน 1 เดือน นับจากวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน

67.2.2 มากกว่า 1 เดือน แต่ไม่เกิน 3 เดือน นับจากวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน

67.2.3 มากกว่า 3 เดือน แต่ไม่เกิน 12 เดือน นับจากวันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน

67.3 ในทำนองเดียวกัน กิจการอาจเปิดเผยถึงความเสี่ยงด้านกระแสเงินสดอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยในรูปของตารางซึ่งแสดงราคาตามบัญชีของสินทรัพย์ทางการเงินแยกเป็นกลุ่มตามอัตราดอกเบี้ยลอยตัว และหนี้สินทางการเงินแยกเป็นกลุ่มตามวันที่จะครบกำหนดในอนาคต

67.4 กิจการอาจเปิดเผยอัตราดอกเบี้ยสำหรับเครื่องมือทางการเงินแต่ละรายการ หรือเปิดเผยอัตราดอกเบี้ยถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักหรือช่วงของอัตราดอกเบี้ยสำหรับเครื่องมือทางการเงิน

แต่ละประเภท กิจการควรจัดกลุ่มเครื่องมือทางการเงินโดยแยกตามสกุลเงินหรือแยกตามความเสี่ยงด้านเครดิต เมื่อปัจจัยดังกล่าวมีผลทำให้เครื่องมือทางการเงินมีอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงแตกต่างกันอย่างเป็นสาระสำคัญ

68 ในบางสถานการณ์ กิจการอาจให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ยโดยการแสดงให้เห็นถึงผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงในอัตราดอกเบี้ยที่สมมติขึ้นว่ามีต่อมูลค่ายุติธรรมของเครื่องมือทางการเงิน หรือมีต่อรายได้และกระแสเงินสดในอนาคตที่เกิดจากเครื่องมือทางการเงินนั้นอย่างไร กิจการอาจแสดงผลกระทบดังกล่าวโดยใช้การวิเคราะห์ความอ่อนไหวของข้อมูล ตัวอย่างเช่น กิจการอาจแสดงผลกระทบที่มีต่อมูลค่ายุติธรรมของเครื่องมือทางการเงินโดยสมมติให้อัตราตลาด ณ วันที่ในงบแสดงฐานะการเงินเปลี่ยนไปครั้งละ 1% ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงในอัตราดอกเบี้ยอาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในดอกเบี้ยรับหรือดอกเบี้ยจ่ายที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือทางการเงินที่มีอัตราดอกเบี้ยลอยตัว หรือทำให้เกิดรายการกำไรหรือรายการขาดทุนจากการเปลี่ยนแปลงในมูลค่ายุติธรรมของเครื่องมือทางการเงินที่มีอัตราดอกเบี้ยคงที่ อย่างไรก็ตาม การวิเคราะห์ความอ่อนไหวของข้อมูลในลักษณะนี้จะแสดงให้เห็นเฉพาะผลกระทบทางตรงของการเปลี่ยนแปลงในอัตราดอกเบี้ยต่อเครื่องมือทางการเงินที่ระบุอัตราดอกเบี้ยซึ่งกิจการถืออยู่ ณ วันที่ในงบแสดงฐานะการเงิน ส่วนผลกระทบทางอ้อมของการเปลี่ยนแปลงในอัตราดอกเบี้ยที่มีต่อตลาดการเงินและกิจการแต่ละแห่งมักไม่สามารถคาดการณ์ได้อย่างน่าเชื่อถือ เมื่อกิจการเปิดเผยข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ความอ่อนไหวของข้อมูล กิจการต้องระบุถึงเกณฑ์ที่ใช้ในการจัดทำข้อมูลรวมถึงข้อสมมติสำคัญที่เกี่ยวข้อง

ความเสี่ยงด้านเครดิต

69 กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลทุกข้อต่อไปนี้เกี่ยวกับความเสี่ยงด้านเครดิตสำหรับสินทรัพย์ทางการเงินแต่ละประเภท ไม่ว่าสินทรัพย์นั้นจะรับรู้หรือไม่ได้รับรู้ในงบแสดงฐานะการเงิน

69.1 จำนวนเงินสูงสุด ณ วันที่ในงบแสดงฐานะการเงินที่กิจการอาจต้องสูญเสียจากการให้สินเชื่อ จำนวนเงินดังกล่าวต้องเป็นตัวแทนที่ดีที่สุดซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเสี่ยงที่กิจการมีอยู่ในกรณีที่คู่สัญญาไม่สามารถปฏิบัติตามภาระผูกพันที่ระบุไว้ในเครื่องมือทางการเงินได้ โดยไม่คำนึงถึงมูลค่ายุติธรรมของหลักประกัน

69.2 การกระจุกตัวของความเสี่ยงด้านเครดิตที่เป็นสาระสำคัญ

70 กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงด้านเครดิตเพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถประเมินผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับจำนวนกระแสเงินสดในอนาคตที่จะได้รับจากสินทรัพย์ทางการเงินที่มีอยู่ ณ วันสิ้นรอบระยะเวลารายงาน หากคู่สัญญาไม่สามารถปฏิบัติตามภาระผูกพันได้ ข้อกำหนดตามย่อหน้าที่ 69 ไม่ได้ระบุให้กิจการต้องปฏิบัติตามภาระผูกพันที่มีต่อกิจการเนื่องจากกิจการต้องรับรู้ผลเสียหายดังกล่าวในกำไรหรือขาดทุนอยู่แล้ว

71 วัตถุประสงค์ในการกำหนดให้กิจการต้องเปิดเผยจำนวนเงินสูงสุดที่อาจต้องสูญเสียจากการให้สินเชื่อโดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากหลักประกัน มีดังต่อไปนี้

71.1 เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินได้ข้อมูลที่มีการวัดมูลค่าอย่างสม่ำเสมอเกี่ยวกับจำนวนเงินที่กิจการอาจต้องสูญเสียในการให้สินเชื่อซึ่งเกิดจากสินทรัพย์ทางการเงินทั้งที่รับรู้และไม่ได้รับรู้ในงบแสดงฐานะการเงิน

71.2 เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถพิจารณาถึงความเป็นไปได้ที่ผลเสียหายสูงสุดจะสูงกว่าราคาตามบัญชีของสินทรัพย์ทางการเงินที่ได้รับรู้ในงบแสดงฐานะการเงิน หรือสูงกว่ามูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ทางการเงินที่ไม่ได้รับรู้ในงบแสดงฐานะการเงิน แต่ได้เปิดเผยไว้ในงบการเงิน

72 ในกรณีที่สินทรัพย์ทางการเงินที่รับรู้ในงบแสดงฐานะการเงินมีความเสี่ยงด้านเครดิต ราคาตามบัญชีของสินทรัพย์ทางการเงินนั้นหักด้วยบัญชีการปรับมูลค่าควรเป็นจำนวนสูงสุดที่กิจการจะสูญเสียเนื่องจากความเสี่ยงด้านเครดิต ตัวอย่างเช่น ผลเสียหายสูงสุดที่จะเกิดได้ ณ วันที่ในงบแสดงฐานะการเงิน คือ ราคาตามบัญชีของสัญญาแลกเปลี่ยน ณ วันนั้น ซึ่งแสดงถึงต้นทุนที่กิจการต้องจ่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งสัญญาแลกเปลี่ยนใหม่เพื่อทดแทนสัญญาเดิมในกรณีที่สัญญาเดิมมีปัญหา ต้นทุนดังกล่าวจะกำหนดขึ้นจากอัตราตลาดปัจจุบัน ในกรณีนี้กิจการไม่จำเป็นต้องเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมจากที่ได้แสดงไว้ในงบแสดงฐานะการเงิน ในทางกลับกัน กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 69.1 เมื่อผลเสียหายสูงสุดที่อาจเกิดจากสินทรัพย์ทางการเงินที่รับรู้ในงบแสดงฐานะการเงินแตกต่างจากราคาตามบัญชีอย่างเป็นสาระสำคัญดังตัวอย่างที่แสดงไว้ในย่อหน้าที่ 73 และ 74

73 หากกิจการมีสิทธิตามกฎหมายในการหักกลบลบหนี้ระหว่างสินทรัพย์ทางการเงินกับหนี้สินทางการเงินแต่กิจการไม่ตั้งใจที่จะรับหรือจ่ายชำระด้วยจำนวนสุทธิหรือรับประโยชน์จากสินทรัพย์ในเวลาเดียวกับที่จ่ายชำระหนี้สิน กิจการต้องไม่แสดงรายการในงบแสดงฐานะการเงินด้วยจำนวนที่หักกลบแต่กิจการต้องเปิดเผยถึงสิทธิตามกฎหมายในการหักกลบลบหนี้เมื่อกิจการเปิดเผยข้อมูลตามข้อกำหนดในย่อหน้าที่ 69 ตัวอย่างเช่น เมื่อสินทรัพย์ทางการเงินซึ่งกิจการมีสิทธิในการหักกลบลบหนี้ถึงกำหนดก่อนหนี้สินทางการเงินที่มีจำนวนเท่ากันหรือสูงกว่า กิจการสามารถหลีกเลี่ยงผลเสียหายที่อาจเกิดจากการที่คู่สัญญาผิดนัดชำระสินทรัพย์ทางการเงินโดยการใช้สิทธิในการหักกลบลบหนี้นั้น อย่างไรก็ตาม หากกิจการยืดอายุการชำระสินทรัพย์ทางการเงินให้กับคู่สัญญา กิจการยังคงมีความเสี่ยงด้านเครดิตอยู่ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขทำให้กิจการจะได้รับประโยชน์จากสินทรัพย์ทางการเงินช้ากว่าวันที่กิจการต้องจ่ายชำระหนี้สินทางการเงิน มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้กำหนดให้กิจการต้องเปิดเผยถึงสิทธิในการหักกลบลบหนี้ที่มีอยู่ และผลกระทบที่สิทธินั้นมีต่อสินทรัพย์ทางการเงินที่กิจการคาดว่าจะได้รับชำระตามสัญญา เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินได้ทราบถึงขอบเขตของความเสี่ยงด้านเครดิตที่ลดลง ณ เวลานั้น แต่หากหนี้สินทางการเงินถึงกำหนดชำระก่อนสินทรัพย์ทางการเงิน กิจการจะมีความเสี่ยงด้านเครดิตเท่ากับราคาตามบัญชีของสินทรัพย์ทั้งจำนวนแม้ว่ากิจการจะมีสิทธิในการหักกลบลบหนี้ เนื่องจากคู่สัญญาอาจผิดนัดชำระหนี้หลังจากที่กิจการได้จ่ายชำระหนี้สินของกิจการเรียบร้อยแล้ว

74 ในกรณีที่กิจการมีข้อตกลงในการหักกลบลบหนี้เครื่องมือทางการเงินหลายรายการที่มีกับคู่สัญญาเพียงรายเดียวตามที่ได้อธิบายไว้ในย่อหน้าที่ 43 แต่การหักกลบลบหนี้นั้นไม่เข้าเงื่อนไขทุกข้อ

ในการหักกลบรายการในงบแสดงฐานะการเงินตามที่กำหนดไว้ในย่อหน้าที่ 35 กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับผลกระทบของข้อตกลงในการหักกลบลบหนี้ซึ่งชี้ให้เห็นทุกข้อต่อไปนี้หากข้อตกลงนั้นมีผลทำให้ความเสี่ยงด้านเครดิตของกิจการลดลงอย่างเป็นสาระสำคัญ

74.1 ชี้ให้เห็นว่าความเสี่ยงด้านเครดิตของสินทรัพย์ทางการเงินที่รวมอยู่ในข้อตกลงในการหักกลบลบหนี้จะถูกขจัดไปได้เท่ากับจำนวนหนี้สินทางการเงินที่มีกับคู่สัญญารายเดียวกันซึ่งจะถึงกำหนดชำระหลังสินทรัพย์ทางการเงิน

74.2 ชี้ให้เห็นว่าขอบเขตของผลเสียหายโดยรวมที่อาจเกิดจากความเสี่ยงด้านเครดิตตามข้อตกลงในการหักกลบลบหนี้ อาจเปลี่ยนแปลงไปอย่างเป็นสาระสำคัญในระยะเวลาอันสั้นหลังจากวันที่ในงบแสดงฐานะการเงินเนื่องจากผลเสียหายดังกล่าวขึ้นอยู่กับการเปลี่ยนแปลงของรายการแต่ละรายการที่อยู่ภายใต้ข้อตกลงนั้น

กิจการควรเปิดเผยเงื่อนไขตามข้อตกลงในการหักกลบลบหนี้ของเครื่องมือทางการเงินหลายรายการที่มีกับคู่สัญญาเพียงรายเดียวที่จะช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถกำหนดขอบเขตของความเสี่ยงด้านเครดิตที่ลดลงได้

75 กิจการไม่ต้องเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมตามที่กำหนดไว้ในย่อหน้าที่ 69.1 สำหรับสินทรัพย์ทางการเงินที่ไม่ได้รับรู้ในงบแสดงฐานะการเงิน หากเป็นไปตามข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

75.1 กิจการไม่มีความเสี่ยงด้านเครดิตเกิดขึ้น

75.2 ผลเสียหายสูงสุดจากการให้สินเชื่อที่อาจเกิดขึ้นมีจำนวนเท่ากับเงินต้น มูลค่าที่ตราไว้ มูลค่าที่กำหนด หรือจำนวนที่ระบุไว้ในเครื่องมือทางการเงินซึ่งได้เปิดเผยไว้ตามข้อกำหนดในย่อหน้าที่ 50

75.3 ผลเสียหายสูงสุดจากการให้สินเชื่อที่อาจเกิดขึ้นมีจำนวนเท่ากับมูลค่ายุติธรรมที่ได้เปิดเผยไว้ตามข้อกำหนดในย่อหน้าที่ 80

อย่างไรก็ตาม กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 69.1 เพิ่มเติมจากข้อมูลที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 50 และ 80 หากสินทรัพย์ทางการเงินที่ไม่ได้รับรู้ในงบแสดงฐานะการเงินจะทำให้กิจการต้องรับรู้ผลเสียหายสูงสุดจากการที่คู่สัญญาผิดนัดชำระหนี้ด้วยจำนวนที่แตกต่างอย่างเป็นสาระสำคัญจากจำนวนที่เปิดเผยตามย่อหน้าที่ 50 และ 80 ตัวอย่างเช่น กิจการอาจมีสิทธิที่จะนำสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินที่ไม่ได้รับรู้ในงบแสดงฐานะการเงินมาหักกลบลบหนี้กันทำให้ผลเสียหายที่อาจเกิดขึ้นซึ่งกิจการต้องรับรู้ในงบแสดงฐานะการเงินมีจำนวนแตกต่างไปอย่างเป็นสาระสำคัญ

76 ในการเปิดเผยข้อมูลตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 69 กิจการต้องพิจารณาถึงความเสี่ยงด้านเครดิตที่เกิดจากภาระผูกพันจากการค้ำประกันของกิจการในฐานะผู้ค้ำประกัน ตัวอย่างเช่น ในการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์กิจการอาจยังคงมีความเสี่ยงด้านเครดิตจากสินทรัพย์ทางการเงินที่โอนให้นิติบุคคลเฉพาะกิจการและตัดบัญชีออกจากงบแสดงฐานะการเงินแล้วเนื่องจากกิจการมีภาระผูกพันจากการไล่เบี้ยเพื่อทำให้ผู้ซื้อสินทรัพย์ไม่ต้องรับความเสี่ยงด้านเครดิต กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของสินทรัพย์ที่ตัดบัญชีออกจากงบแสดงฐานะการเงิน รวมถึงจำนวนและจังหวะของกระแสเงินสดในอนาคตตามสัญญาที่จะได้รับจากสินทรัพย์ เงื่อนไข

ของภาระผูกพันในการไล่เบี้ยและผลเสียหายสูงสุดที่อาจเกิดขึ้นจากการไล่เบี้ย (ดูมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 10 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง เหตุการณ์ภายหลังรอบระยะเวลารายงาน (เมื่อมีการประกาศใช้))

77 กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการกระจุกตัวของความเสี่ยงด้านเครดิตเมื่อข้อมูลดังกล่าวไม่ปรากฏอยู่ในข้อมูลที่เปิดเผยไว้เกี่ยวกับลักษณะและฐานะทางการเงินของธุรกิจและเมื่อการกระจุกตัวนั้นอาจทำให้กิจการเกิดผลเสียหายอย่างเป็นสาระสำคัญ ในกรณีที่คู่สัญญาผิดนัดชำระหนี้ฝ่ายบริหารต้องใช้ดุลยพินิจเพื่อระบุถึงการกระจุกตัวที่เป็นสาระสำคัญ โดยคำนึงถึงสภาพการณ์ของกิจการและลูกหนี้ของกิจการ มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 8 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง ส่วนงานดำเนินงาน (เมื่อมีการประกาศใช้) ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติที่เป็นประโยชน์ในการระบุถึงส่วนงานทางอุตสาหกรรม และส่วนงานทางภูมิศาสตร์ที่มีการกระจุกตัวของความเสี่ยงด้านเครดิต

78 การกระจุกตัวของความเสี่ยงด้านเครดิตอาจเกิดจากลูกหนี้เพียงรายเดียว หรือกลุ่มของลูกหนี้ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันจนทำให้การเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจมีผลกระทบในลักษณะเดียวกันต่อความสามารถในการปฏิบัติตามภาระผูกพันของลูกหนี้เหล่านั้น ตัวอย่างของลักษณะร่วมที่อาจทำให้เกิดการกระจุกตัวของความเสี่ยง ได้แก่ การดำเนินงานของลูกหนี้หรือลักษณะของอุตสาหกรรม สถานที่ประกอบการหรือลักษณะทางภูมิศาสตร์ และระดับความน่าเชื่อถือในการให้สินเชื่อของลูกหนี้กลุ่มต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น ตามปกติผู้ผลิตอุปกรณ์ที่ใช้ในอุตสาหกรรมน้ำมันและก๊าซธรรมชาติจะมีลูกหนี้การค้าที่มีลักษณะเดียวกันทำให้กิจการมีความเสี่ยงในการรับหรือไม่ได้รับชำระหนี้ในลักษณะเดียวกัน เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในอุตสาหกรรมน้ำมันและก๊าซธรรมชาติเกิดขึ้น ในทำนองเดียวกัน ธนาคารระหว่างประเทศอาจให้กิจการที่อยู่ในประเทศที่กำลังพัฒนากู้เงินเป็นจำนวนมาก ทำให้ธนาคารไม่ได้รับชำระคืนเงินกู้หากเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจในประเทศนั้นขึ้น

79 ในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการกระจุกตัวของความเสี่ยงด้านเครดิต กิจการควรอธิบายถึงลักษณะร่วมที่ใช้ในการกำหนดการกระจุกตัวของแต่ละอย่าง และจำนวนผลเสียหายสูงสุดจากการให้สินเชื่อที่อาจเกิดจากสินทรัพย์ทางการเงินทุกรายการที่มีลักษณะร่วมนี้ไม่ว่าสินทรัพย์นั้นจะรับรู้ในงบแสดงฐานะการเงินหรือไม่

มูลค่ายุติธรรม

80 ยกเว้นตามที่กำหนดไว้ในย่อหน้าที่ 83 กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินแต่ละประเภท ในลักษณะที่จะช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถเปรียบเทียบมูลค่าตามบัญชีกับมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์และหนี้สินแต่ละประเภทดังกล่าวได้

81 ในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับมูลค่ายุติธรรม กิจการต้องจัดกลุ่มสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินเป็นประเภทต่าง ๆ แต่จะหักกลบสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินได้ในกรณีที่มูลค่าตามบัญชีเข้าเงื่อนไขการหักกลบและได้หักกลบในงบแสดงฐานะการเงิน

82 ในกรณีที่กิจการไม่ได้รับรู้กำไรหรือขาดทุนในการรับรู้สินทรัพย์ทางการเงินหรือหนี้สินทางการเงินเมื่อเริ่มแรก เนื่องจากมูลค่ายุติธรรมนั้นไม่สามารถประมาณได้เนื่องจากไม่มีราคาเสนอซื้อขายในตลาดที่มีสภาพคล่องสำหรับสินทรัพย์หรือหนี้สินอย่างเดียวกัน (กล่าวคือ ข้อมูลระดับ 1) และการประมาณมูลค่ายุติธรรมนั้นไม่ได้ประมาณโดยใช้เทคนิคการประเมินมูลค่าซึ่งใช้ข้อมูลที่สังเกตได้จากตลาด (ดูภาคผนวกของมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 9 เรื่อง เครื่องมือทางการเงิน (เมื่อมีการประกาศใช้) ย่อหน้าที่ ข5.1.2ก) ในกรณีดังกล่าว กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลดังนี้ตามประเภทของสินทรัพย์หรือหนี้สินทางการเงินดังต่อไปนี้

82.1 นโยบายการบัญชีในการรับรู้กำไรหรือขาดทุนจากผลแตกต่างระหว่างมูลค่ายุติธรรม ณ วันที่รับรู้รายการเริ่มแรกกับราคาของรายการกำไรหรือขาดทุนซึ่งได้สะท้อนถึงการเปลี่ยนแปลงในตัวแปรต่าง ๆ (รวมถึงตัวแปรด้านเวลา) ซึ่งผู้ร่วมตลาดนำมาพิจารณาในการกำหนดราคาสินทรัพย์หรือหนี้สิน (ดูภาคผนวกของมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 9 เรื่อง เครื่องมือทางการเงิน (เมื่อมีการประกาศใช้) ย่อหน้าที่ ข5.1.2ก.2)

82.2 ยอดรวมของผลแตกต่างซึ่งรับรู้ในกำไรหรือขาดทุน ณ วันต้นงวด และวันสิ้นงวดกำไรหรือขาดทุน รวมถึงการกระทบยอดของผลต่างการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

82.3 เหตุผลที่กิจการสรุปว่าราคาของรายการไม่ใช่หลักฐานที่แสดงมูลค่ายุติธรรมที่ดีที่สุด ซึ่งรวมถึงคำอธิบายหลักเกี่ยวกับหลักฐานที่ใช้สนับสนุนมูลค่ายุติธรรม

83 การเปิดเผยเกี่ยวกับมูลค่ายุติธรรมมิได้เป็นข้อบังคับ ในกรณีดังต่อไปนี้

83.1 เมื่อมูลค่าตามบัญชีมีมูลค่าใกล้เคียงกับมูลค่ายุติธรรม ตัวอย่างเช่น เครื่องมือทางการเงินประเภทลูกหนี้การค้าและเจ้าหนี้การค้าระยะสั้น

83.2 เงินลงทุนในตราสารทุนซึ่งไม่มีราคาเสนอซื้อขายในตลาดที่มีสภาพคล่องสำหรับเครื่องมือทางการเงินอย่างเดียวกัน (ข้อมูลระดับ 1) หรือ ตราสารอนุพันธ์ที่เกี่ยวโยงกับตราสารทุนดังกล่าว ซึ่งวัดมูลค่าด้วยราคาทุนตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 105 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การบัญชีสำหรับเงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุน (เมื่อมีการประกาศใช้) เนื่องจากไม่สามารถวัดมูลค่ายุติธรรมได้อย่างน่าเชื่อถือ และเงินลงทุนประเภทเงินลงทุนทั่วไป

83.3 สำหรับสัญญาที่มีลักษณะการร่วมรับผลประโยชน์ตามดุลยพินิจ (ตามที่กำหนดในมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 4 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง สัญญาประกันภัย (เมื่อมีการประกาศใช้)) เมื่อไม่สามารถวัดมูลค่ายุติธรรมของการร่วมรับผลประโยชน์ตามดุลยพินิจดังกล่าวได้อย่างน่าเชื่อถือ

84 ในกรณีตามที่กำหนดในย่อหน้าที่ 83.2 และ 83.3 กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเพื่อช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาความแตกต่างที่อาจเกิดขึ้นระหว่างมูลค่าตามบัญชีและมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ทางการเงินหรือหนี้สินทางการเงินดังกล่าว รวมทั้ง

84.1 ข้อเท็จจริงที่ว่ากิจการไม่ได้เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับมูลค่ายุติธรรมของเครื่องมือทางการเงินเหล่านี้ เนื่องจากไม่สามารถวัดมูลค่ายุติธรรมได้อย่างน่าเชื่อถือ

84.2 รายละเอียดของเครื่องมือทางการเงิน มูลค่าตามบัญชี และคำอธิบายว่าเหตุใดจึงไม่สามารถวัดมูลค่ายุติธรรมได้อย่างน่าเชื่อถือ

84.3 ข้อมูลเกี่ยวกับตลาดของเครื่องมือทางการเงินดังกล่าว

84.4 ข้อมูลที่ว่ากิจการมีความตั้งใจที่จะจำหน่ายเครื่องมือทางการเงินดังกล่าวหรือไม่ และจะจำหน่ายอย่างไร และ

84.5 ในกรณีที่มีการตัดรายการเครื่องมือทางการเงินซึ่งในอดีตไม่สามารถวัดมูลค่ายุติธรรมได้อย่างน่าเชื่อถือออกจากบัญชี กิจการต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงดังกล่าว มูลค่าตามบัญชี ณ จุดเวลาที่ตัดรายการออกจากบัญชี และมูลค่าของผลกำไรหรือขาดทุนที่ได้รับรู้

สินทรัพย์ทางการเงินที่แสดงด้วยจำนวนที่สูงกว่ามูลค่ายุติธรรม

85 เมื่อกิจการแสดงสินทรัพย์ทางการเงินด้วยจำนวนที่สูงกว่ามูลค่ายุติธรรม กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลทุกข้อต่อไปนี้

85.1 ราคาตามบัญชีและมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์แต่ละรายการหรือแต่ละกลุ่ม

85.2 เหตุผลที่ไม่ปรับลดราคาตามบัญชี และหลักฐานที่ทำให้ฝ่ายบริหารเชื่อว่าจะได้รับราคาตามบัญชีของสินทรัพย์หรือกลุ่มสินทรัพย์นั้นคืน

86 ฝ่ายบริหารต้องใช้ดุลยพินิจในการกำหนดจำนวนเงินที่ฝ่ายบริหารคาดว่าจะได้รับคืนจากสินทรัพย์ทางการเงินและในการปรับลดราคาตามบัญชีของสินทรัพย์เมื่อราคาตามบัญชีนั้นสูงกว่ามูลค่ายุติธรรม ข้อมูลที่กำหนดให้เปิดเผยตามย่อหน้าที่ 85 อาจทำให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจถึงการใช้ ดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร และสามารถประเมินความเป็นไปได้ของสถานการณ์ที่อาจเปลี่ยนแปลงไปซึ่งทำให้ฝ่ายบริหารอาจต้องปรับลดราคาตามบัญชีของสินทรัพย์ ในอนาคตกิจการอาจจัดกลุ่มข้อมูลที่กำหนดให้เปิดเผยตามย่อหน้าที่ 85.1 ในลักษณะที่สะท้อนให้เห็นถึงเหตุผลของฝ่ายบริหารในการไม่ปรับลดราคาตามบัญชีลง

87 กิจการต้องเปิดเผยนโยบายการบัญชีที่เกี่ยวกับการรับรู้มูลค่าของสินทรัพย์ทางการเงินที่ลดลงตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 50 เพื่ออธิบายถึงเหตุผลที่สินทรัพย์ทางการเงินบางรายการแสดงด้วยจำนวนที่สูงกว่ามูลค่ายุติธรรม นอกจากนี้ กิจการต้องเปิดเผยเหตุผลและหลักฐานที่ทำให้ฝ่ายบริหารสรุปว่ากิจการจะได้รับราคาตามบัญชีของสินทรัพย์นั้นคืน ตัวอย่างเช่น แม้ว่ามูลค่ายุติธรรมของเงินให้กู้ยืมที่มีอัตราดอกเบี้ยคงที่จะลดลงต่ำกว่าราคาตามบัญชีเนื่องจากอัตราดอกเบี้ยในตลาดเพิ่มขึ้น ในกรณีดังกล่าว ผู้ให้กู้อาจไม่ต้องปรับลดราคาตามบัญชีของเงินให้กู้ลง เนื่องจากกิจการตั้งใจจะถือเงินให้กู้นั้นไว้จนครบกำหนด และไม่มีหลักฐานที่แสดงว่าผู้กู้จะผิดนัดชำระหนี้

การป้องกันความเสี่ยงของรายการในอนาคตที่คาดว่าจะเกิด

88 เมื่อกิจการบันทึกเครื่องมือทางการเงินที่ใช้ในการป้องกันความเสี่ยงของรายการบัญชีในอนาคตที่คาดว่าจะเกิด กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลทุกข้อดังต่อไปนี้

88.1 คำอธิบายเกี่ยวกับรายการบัญชีที่คาดว่าจะเกิด และช่วงเวลาที่คาดว่ารายการบัญชีนั้นจะเกิดขึ้น

88.2 คำอธิบายถึงเครื่องมือที่ใช้ป้องกันความเสี่ยง

88.3 จำนวนเงินของรายการกำไรหรือรายการขาดทุนที่รอการตัดบัญชีหรือที่ยังไม่ได้รับรู้และกำหนดเวลาที่คาดว่ารายการดังกล่าวจะรับรู้เป็นรายได้หรือค่าใช้จ่ายในกำไรหรือขาดทุน

89 กิจการต้องเปิดเผยนโยบายการบัญชีที่แสดงให้เห็นถึงสถานการณ์ที่ทำให้กิจการต้องบันทึกเครื่องมือทางการเงินเป็นเครื่องมือป้องกันความเสี่ยง และลักษณะในการปฏิบัติทางบัญชีที่เกี่ยวกับการรับรู้และการวัดมูลค่าที่ใช้กับเครื่องมือทางการเงินนั้น ข้อมูลที่กำหนดให้เปิดเผยตามย่อหน้าที่ 88 ทำให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจลักษณะและผลกระทบของการป้องกันความเสี่ยงที่มีต่อรายการในอนาคตที่คาดว่าจะเกิด ข้อมูลดังกล่าวอาจแสดงด้วยยอดรวม หากรายการที่ป้องกันความเสี่ยงไว้ประกอบด้วยรายการที่คาดว่าจะเกิดหลายรายการ หรือรายการที่คาดว่าจะเกิดดังกล่าวมีการป้องกันความเสี่ยงโดยใช้เครื่องมือทางการเงินหลายรายการ

90 จำนวนเงินที่ต้องเปิดเผยตามที่กำหนดไว้ในย่อหน้าที่ 88.3 รวมถึงรายการกำไรและรายการขาดทุนคงค้างของเครื่องมือทางการเงินที่ใช้ในการป้องกันความเสี่ยงของรายการในอนาคตที่คาดว่าจะเกิดโดยไม่ต้องคำนึงว่ารายการกำไรและรายการขาดทุนนั้นได้รับรู้ในกำไรหรือขาดทุนหรือไม่ รายการกำไรและรายการขาดทุนคงค้างอาจเป็นรายการที่เกิดขึ้นแล้วเนื่องจากเครื่องมือป้องกันความเสี่ยงได้มีการขายหรือจ่ายชำระ หรืออาจเป็นรายการที่ยังไม่เกิดขึ้นแต่ได้รับรู้ไว้ในงบแสดงฐานะการเงินเนื่องจากเครื่องมือป้องกันความเสี่ยงแสดงด้วยมูลค่ายุติธรรม หรืออาจเป็นรายการที่ไม่ได้รับรู้ในงบแสดงฐานะการเงินเนื่องจากเครื่องมือป้องกันความเสี่ยงแสดงด้วยราคาทุน ไม่ว่าจะเป็นกรณีใดข้างต้น รายการกำไรหรือรายการขาดทุนคงค้างของเครื่องมือป้องกันความเสี่ยงต้องไม่รับรู้ในกำไรหรือขาดทุนของกิจการหากรายการที่ป้องกันความเสี่ยงไว้ยังไม่เสร็จสิ้นลง

เงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุน

91 กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุนในงบการเงินหรือในหมายเหตุประกอบงบการเงิน ดังต่อไปนี้

91.1 รายการที่มีนัยสำคัญที่รวมอยู่ในกำไรหรือขาดทุนดังต่อไปนี้

91.1.1 รายได้ดอกเบี้ย ค่าสิทธิ และเงินปันผลที่เกิดจากเงินลงทุนชั่วคราวและเงินลงทุนระยะยาว

91.1.2 จำนวนรวมของสิ่งตอบแทนจากการขายเงินลงทุนแต่ละประเภท

91.1.3 จำนวนรวมของรายการกำไรและจำนวนรวมของรายการขาดทุนที่เกิดจากการโอนเปลี่ยนหลักทรัพย์เผื่อขายไปเป็นหลักทรัพย์เพื่อค้า

91.1.4 จำนวนรวมของรายการกำไรและจำนวนรวมของรายการขาดทุนจากการจำหน่ายเงินลงทุนแต่ละประเภท

91.1.5 จำนวนรวมของรายการกำไรและจำนวนรวมของรายการขาดทุนที่ยังไม่เกิดขึ้นของหลักทรัพย์เพื่อค้าและเงินลงทุนทั่วไป

91.2 การเปลี่ยนแปลงในระหว่างงวดของส่วนเกินทุนจากการเปลี่ยนแปลงมูลค่าและลักษณะของการเปลี่ยนแปลงนั้น

91.3 เงินลงทุนเผื่อขาย แสดงจำนวนเงินแยกต่างหากระหว่างกำไรหรือขาดทุนที่รับรู้ในกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นในระหว่างงวดและจำนวนที่จัดประเภทจากส่วนของเจ้าของไปกำไรหรือขาดทุนในระหว่างงวด

92 กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลสำหรับการขายหรือการโอนเปลี่ยนประเภทตราสารหนี้ที่จะถือจนครบกำหนดในหมายเหตุประกอบงบการเงิน ดังต่อไปนี้

92.1 จำนวนต้นทุนตัดจำหน่ายของหลักทรัพย์ที่มีการขายหรือการโอนเปลี่ยน

92.2 จำนวนรวมของรายการกำไรหรือขาดทุนสุทธิที่เกิดขึ้น

92.3 จำนวนรวมของรายการกำไรหรือขาดทุนสุทธิที่ยังไม่เกิดขึ้น

92.4 สถานการณ์อาจทำให้กิจการต้องเปลี่ยนความตั้งใจที่จะถือตราสารหนี้ไปจนครบกำหนดโดยที่ไม่จำเป็นต้องทบทวนความตั้งใจที่จะถือตราสารหนี้รายการอื่นไปจนครบกำหนด ตามย่อหน้าที่ 14 ของมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 105 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง เงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุน (เมื่อมีการประกาศใช้) ที่ทำให้กิจการขายหรือโอนเปลี่ยนตราสารนั้น

93 กิจการอาจเปิดเผยข้อมูลดังต่อไปนี้เพื่อช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจงบการเงินได้ดียิ่งขึ้น

93.1 การวิเคราะห์เงินลงทุนระยะยาวตามประเภทของเงินลงทุน

93.2 รายละเอียดเกี่ยวกับเงินลงทุนที่มีสัดส่วนอย่างเป็นสาระสำคัญต่อสินทรัพย์ของกิจการ

การเปิดเผยข้อมูลอื่น

นโยบายการบัญชี

94 ตามที่กล่าวในย่อหน้าที่ 117 ของมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 1 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การนำเสนองบการเงิน (เมื่อมีการประกาศใช้) กิจการเปิดเผยสรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ เกณฑ์การวัดมูลค่าที่ใช้ในการจัดทำงบการเงินและนโยบายการบัญชีอื่น ๆ ที่ใช้ซึ่งเกี่ยวข้องกับความเข้าใจในงบการเงิน

95 มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้สนับสนุนให้กิจการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมที่จะช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจถึงเครื่องมือทางการเงินดีขึ้นดังต่อไปนี้

95.1 จำนวนรวมของมูลค่ายุติธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปของสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินที่รับรู้เป็นรายได้หรือค่าใช้จ่ายในระหว่างงวด

95.2 จำนวนรวมของรายการกำไรหรือรายการขาดทุนที่รอการตัดบัญชีหรือที่ยังไม่ได้รับรู้ของเครื่องมือป้องกันความเสี่ยงที่ไม่ได้ใช้ในการป้องกันความเสี่ยงของรายการในอนาคตที่คาดว่าจะเกิด

95.3 ยอดรวมถัวเฉลี่ยระหว่างปีของราคาตามบัญชีของสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินที่ได้รับรู้ในงบแสดงฐานะการเงิน ยอดรวมถัวเฉลี่ยระหว่างปีของเงินต้น

มูลค่าที่ตราไว้ จำนวนฐานหรือจำนวนอื่นที่คล้ายคลึงกันของสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินที่ไม่มีการรับรู้ในงบแสดงฐานะการเงิน และยอดรวมถัวเฉลี่ยระหว่างปีของมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงิน โดยเฉพาะเมื่อจำนวนที่แสดงอยู่ ณ วันที่ในงบแสดงฐานะการเงินไม่เป็นตัวแทนที่ดีพอของจำนวนในระหว่างปี

การปฏิบัติในช่วงเปลี่ยนแปลง

96 มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 13 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง การวัดมูลค่ายุติธรรม (เมื่อมีการประกาศใช้) ทำให้เกิดการปรับปรุงย่อหน้าที่ 80 ถึง 84 และ 94 กิจการถือปฏิบัติเกี่ยวกับการปรับปรุงของมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้เมื่อถือปฏิบัติตามการปรับปรุงของมาตรฐานการรายงานทางการเงินดังกล่าว

วันถือปฏิบัติ

97 มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ให้ถือปฏิบัติกับงบการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2560 เป็นต้นไป ทั้งนี้สนับสนุนให้นำไปใช้ก่อนวันถือปฏิบัติ หากกิจการถือปฏิบัติตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับนี้สำหรับงวดก่อนวันที่มีผลบังคับใช้ กิจการต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงดังกล่าวด้วย

ภาคผนวก

ภาคผนวกนี้ทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางเท่านั้นและไม่ถือเป็นส่วนหนึ่งของมาตรฐานการบัญชี

ภาคผนวกนี้จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายและแสดงถึงการนำมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้มาปฏิบัติกับเครื่องมือทางการเงินที่ใช้กันโดยทั่วไป ภาคผนวกนี้เป็นเพียงการแสดงตัวอย่างและวิธีที่ใช้ตัวอย่างอาจไม่ใช่วิธีเดียวที่มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้อนุญาตให้ใช้ภายใต้สถานการณ์ที่สร้างขึ้น การเปลี่ยนแปลงข้อสมมติบางประการภายใต้สถานการณ์ที่สร้างขึ้นอาจทำให้การแสดงรายการหรือการเปิดเผยข้อมูลของเครื่องมือทางการเงินบางชนิดเปลี่ยนแปลงไปอย่างเป็นสาระสำคัญ อีกประการหนึ่ง ภาคผนวกนี้ไม่ได้จัดทำขึ้นเพื่อแสดงถึงการนำข้อกำหนดที่จำเป็นทุกข้อในมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้มาปฏิบัติ ดังนั้น หากตัวอย่างในภาคผนวกขัดแย้งกับข้อกำหนดในมาตรฐาน กิจการต้องยึดถือข้อกำหนดในมาตรฐานเป็นหลักแทนที่จะปฏิบัติตามตัวอย่างที่ให้ไว้

มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ไม่ครอบคลุมถึงการรับรู้หรือการวัดมูลค่าเครื่องมือทางการเงิน แต่ตัวอย่างในภาคผนวกอาจจำเป็นต้องสมมติถึงวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการรับรู้และการวัดมูลค่าเครื่องมือทางการเงินที่แสดงไว้

ภาคผนวกนี้ได้จัดทำขึ้นโดยครอบคลุมเรื่องดังต่อไปนี้

ก) คำนิยามของเครื่องมือทางการเงิน สินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินที่ใช้กันโดยทั่วไป

ข) หนี้สินและส่วนของเจ้าของ

ค) การหักกลบสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงิน

ง) การเปิดเผยข้อมูล

ก) คำนิยามของเครื่องมือทางการเงิน สินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินที่ใช้กันโดยทั่วไป

1 เงินสดถือเป็นสินทรัพย์ทางการเงิน เนื่องจากกิจการสามารถนำเงินสดมาใช้ในการแลกเปลี่ยนและใช้เงินสดนั้นเป็นเกณฑ์ในการวัดมูลค่ารายการบัญชีและการแสดงรายการในงบการเงิน เงินฝากธนาคาร หรือเงินฝากสถาบันการเงินที่คล้ายคลึงกันถือเป็นสินทรัพย์ทางการเงินเช่นกัน เนื่องจากเงินฝากธนาคารแสดงให้เห็นถึงสิทธิตามสัญญาที่ผู้ฝากจะได้รับเงินสดจากธนาคารหรือสั่งจ่ายเงินฝากนั้นโดยจ่ายเช็คหรือเครื่องมือทางการเงินอื่นที่คล้ายคลึงกันให้กับเจ้าหนี้เพื่อชำระหนี้สินทางการเงิน

2 เครื่องมือทางการเงินที่ใช้กันโดยทั่วไปคือ สินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินซึ่งก่อให้เกิดสิทธิตามสัญญาที่จะได้รับหรือที่จะต้องจ่ายเงินสด ตัวอย่างเช่น

2.1 ลูกหนี้และเจ้าหนี้การค้า

2.2 ลูกหนี้และเจ้าหนี้ตั๋วเงิน

2.3 ลูกหนี้และเจ้าหนี้เงินกู้

2.4 ลูกหนี้และเจ้าหนี้หุ้นกู้

ตัวอย่างแต่ละกรณีแสดงให้เห็นถึง สิทธิตามสัญญาที่จะได้รับเงินสดของคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งซึ่งจับคู่กับภาระผูกพันที่จะต้องจ่ายเงินสดของคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง

3 เครื่องมือทางการเงินอีกประเภทหนึ่งแสดงให้เห็นถึงสิทธิตามสัญญาที่จะได้รับหรือที่จะต้องจ่ายโดยใช้สินทรัพย์ทางการเงินที่ไม่ใช่เงินสด ตัวอย่างเช่น ตั๋วเงินที่ต้องจ่ายคืนด้วยพันธบัตรรัฐบาลให้สิทธิตามสัญญาแก่ผู้ถือที่จะได้รับพันธบัตรรัฐบาลและในขณะเดียวกันก่อให้เกิดภาระผูกพันตามสัญญาแก่ผู้ออกที่จะต้องส่งมอบพันธบัตรรัฐบาลนั้น พันธบัตรรัฐบาลถือเป็นสินทรัพย์ทางการเงินของผู้ถือ เนื่องจากพันธบัตรรัฐบาลแสดงให้เห็นถึงภาระผูกพันของรัฐบาลที่จะต้องจ่ายเงินสดให้แก่ผู้ถือ ดังนั้น ตั๋วเงินถือเป็นสินทรัพย์ทางการเงินสำหรับผู้ถือ ในขณะเดียวกับที่ถือเป็นหนี้สินทางการเงินสำหรับผู้ออก

4 มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 17 (ปรับปรุง 2559) เรื่อง สัญญาเช่า (เมื่อมีการประกาศใช้) กำหนดให้กิจการต้องบันทึกสัญญาเช่าการเงินเป็นการขายที่ต้องจ่ายชำระในภายหลัง สัญญาเช่าระยะยาวถือเป็นสัญญาที่ก่อให้เกิดสิทธิแก่ผู้ให้เช่าที่จะได้รับเงินสดเป็นงวด ๆ และภาระผูกพันแก่ผู้เช่าที่จะต้องจ่ายเงินสดเป็นงวด ๆ ในลักษณะที่เหมือนกับการผ่อนชำระเงินต้นและดอกเบี้ยภายใต้สัญญาเงินกู้ ผู้ให้เช่าบันทึกการลงทุนในสัญญาเช่าระยะยาวเป็นสินทรัพย์ประเภทลูกหนี้แทนที่จะบันทึกเป็นสินทรัพย์ที่ให้เช่า ในทางกลับกัน สัญญาเช่าดำเนินงานถือว่าผู้ให้เช่ามีภาระผูกพันที่จะให้ผู้เช่าใช้สินทรัพย์ในอนาคตเพื่อแลกกับสิ่งตอบแทนในลักษณะที่คล้ายกับการรับค่าธรรมเนียมในการให้บริการ ผู้ให้เช่ายังคงบันทึกสินทรัพย์ที่ให้เช่าในงบแสดงฐานะการเงินต่อไปโดยต้องไม่บันทึกจำนวนลูกหนี้ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตภายใต้สัญญาเช่า ดังนั้น สัญญาเช่าการเงินถือเป็นเครื่องมือทางการเงิน แต่สัญญาเช่าดำเนินงานไม่ถือเป็นเครื่องมือทางการเงิน (ยกเว้นเงินงวดที่ถึงกำหนดชำระในปัจจุบัน)

ตราสารทุน

5 ตัวอย่างของตราสารทุน ได้แก่ หุ้นทุน หุ้นบุริมสิทธิบางชนิด ใบสำคัญแสดงสิทธิซื้อหุ้นหรือสิทธิเลือกซื้อหรือขายหุ้นสามัญของกิจการผู้ออก ภาระผูกพันของกิจการที่จะต้องออกตราสารทุนของตนเพื่อแลกเปลี่ยนกับสินทรัพย์ทางการเงินของคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งไม่ถือเป็นสัญญาที่จะทำให้กิจการอาจต้องเสียประโยชน์ เนื่องจากการแลกเปลี่ยนนั้นทำให้ส่วนของเจ้าของในกิจการเพิ่มขึ้นซึ่งไม่ทำให้กิจการต้องเสียประโยชน์แต่อย่างไร แม้ว่าผู้ถือตราสารอาจได้รับความสูญเสียอันเกิดจากการลดลงของมูลค่ายุติธรรมของตราสารที่ตนถืออยู่เนื่องจากกิจการมีภาระผูกพันที่จะต้องออกตราสาร แต่ภาระผูกพันนั้นก็ไม่ได้ทำให้กิจการเป็นฝ่ายที่ต้องเสียประโยชน์

6 สิทธิเลือกซื้อหรือขาย หรือเครื่องมือทางการเงินอื่นที่คล้ายคลึงกันซึ่งให้สิทธิแก่กิจการในการซื้อตราสารทุนของตนเองไม่ถือเป็นเครื่องมือทางการเงินของกิจการ เนื่องจากกิจการจะไม่ได้รับเงินสดหรือสินทรัพย์ทางการเงินอื่นจากการใช้สิทธิเลือกซื้อหรือขายนั้น การใช้สิทธิเลือกซื้อหรือขายอาจไม่ทำให้กิจการต้องเสียประโยชน์อันใด เนื่องจากส่วนของเจ้าของที่ลดลงเกิดขึ้นพร้อมกับกระแสเงินสดที่จ่ายออกไป นอกจากนั้น การเปลี่ยนแปลงในส่วนของเจ้าของที่เกิดจากการที่กิจการซื้อคืนหรือยกเลิก

ตราสารทุนของกิจการเองไม่ทำให้กิจการต้องรับรู้รายการกำไรหรือรายการขาดทุน เนื่องจากผลกำไรหรือขาดทุนจากการโอนตราสารทุนจะเกิดขึ้นระหว่างผู้ถือหุ้นที่ขายคืนตราสารทุนกับผู้ถือหุ้นที่ถือตราสารทุนนั้นต่อไป

ตราสารอนุพันธ์

7 ณ วันที่ทำสัญญา ตราสารอนุพันธ์จะทำให้กิจการมีสิทธิตามสัญญาที่จะแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ทางการเงินกับคู่สัญญาภายใต้เงื่อนไขที่อาจทำให้กิจการได้รับประโยชน์ หรือทำให้กิจการมีภาระผูกพันตามสัญญาที่จะแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ทางการเงินกับคู่สัญญาภายใต้เงื่อนไขที่อาจทำให้กิจการเสียประโยชน์ ตราสารอนุพันธ์บางชนิดทำให้กิจการได้รับทั้งสิทธิและภาระผูกพันในการแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ทางการเงินภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดขึ้น ณ วันที่ทำสัญญาตราสารอนุพันธ์ ดังนั้นเมื่อราคาตลาดของสินทรัพย์ทางการเงินเปลี่ยนแปลง เงื่อนไขนั้นอาจทำให้กิจการได้รับหรือเสียประโยชน์ได้

8 สิทธิเลือกซื้อหรือขายเครื่องมือทางการเงินให้แก่ผู้ถือที่จะได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตที่อาจเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงในมูลค่ายุติธรรมของเครื่องมือทางการเงินที่ระบุไว้ในสัญญา ในทางกลับกัน ผู้ออกสิทธิเลือกดังกล่าวจะมีภาระผูกพันที่ต้องสละประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตที่อาจเกิดจากเครื่องมือทางการเงินที่ระบุไว้ในสัญญาหรือต้องรับผลสูญเสียที่อาจเกิดจากการเปลี่ยนแปลงในมูลค่ายุติธรรมของเครื่องมือทางการเงินนั้น สิทธิตามสัญญาของผู้ถือและภาระผูกพันของผู้ออกถือเป็นสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินตามคำนิยาม ส่วนเครื่องมือทางการเงินที่ระบุไว้ในสิทธิเลือกซื้อหรือขายอาจเป็นสินทรัพย์ทางการเงินชนิดใดชนิดหนึ่ง เช่น หุ้นหรือเครื่องมือทางการเงินที่ระบุอัตราดอกเบี้ย แม้ว่าสิทธิเลือกซื้อหรือขายในบางครั้งจะกำหนดให้ผู้ออกต้องออกตราสารหนี้แทนการโอนสินทรัพย์ทางการเงิน แต่หากผู้ถือใช้สิทธิในการเลือกซื้อหรือตราสารหนี้ที่ได้รับก็ยังคงถือเป็นสินทรัพย์ทางการเงินของผู้ถือ กิจการต้องพิจารณาสิทธิของผู้ถือในการแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ภายใต้เงื่อนไขที่อาจทำให้ผู้ถือได้ประโยชน์และภาระผูกพันของผู้ออกในการแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ภายใต้เงื่อนไขที่อาจทำให้ผู้ออกเสียประโยชน์แยกจากสินทรัพย์ที่นำมาแลกเปลี่ยนกัน นอกจากนั้นความน่าจะเป็นที่ผู้ถือจะใช้สิทธิเลือกซื้อหรือขายนั้นไม่มีผลกระทบต่อสิทธิและภาระผูกพันที่มีอยู่ของทั้งทางฝ่ายผู้ถือและผู้ออก สิทธิเลือกซื้อหรือขายสินทรัพย์ที่ไม่ใช่สินทรัพย์ทางการเงิน (เช่น ผลิตผลทางการเกษตรและแร่) ไม่ทำให้เกิดสินทรัพย์ทางการเงินหรือหนี้สินทางการเงินตามคำนิยามเนื่องจากสิทธิเลือกนั้นไม่ใช่สัญญาที่จะทำให้กิจการได้รับหรือต้องส่งมอบสินทรัพย์ทางการเงินหรือทำให้กิจการต้องทำการแลกเปลี่ยนเครื่องมือทางการเงิน

9 ตราสารอนุพันธ์อีกตัวอย่างหนึ่งคือ สัญญาล่วงหน้าที่จะมีการรับหรือจ่ายภายในหกเดือน โดยที่ผู้ซื้อสัญญาจะส่งมอบเงินสดจำนวน 1,000,000 บาท เพื่อแลกเปลี่ยนกับพันธบัตรรัฐบาลที่มีอัตราดอกเบี้ยคงที่และมีมูลค่าที่ตราไว้จำนวน 1,000,000 บาท โดยคู่สัญญามีสิทธิและภาระผูกพันที่จะแลกเปลี่ยนเครื่องมือทางการเงินตามสัญญา ในกรณีที่ราคาตลาดของพันธบัตรรัฐบาลเพิ่มสูงเกินกว่า 1,000,000 บาท ผู้ซื้อจะได้รับประโยชน์จากการเพิ่มขึ้นของราคาตลาดในขณะที่ผู้ขายเสียประโยชน์

ส่วนในกรณีที่ราคาตลาดลดต่ำกว่า 1,000,000 บาท ผลกระทบในทางตรงกันข้ามจะเกิดขึ้น สัญญาล่วงหน้านี้มีผลทำให้ผู้ซื้อมีทั้งสิทธิตามสัญญาที่เป็นสินทรัพย์ทางการเงิน (คล้ายกับสิทธิเลือกซื้อ) และมีภาระผูกพันตามสัญญาที่เป็นหนี้สินทางการเงิน (คล้ายกับสิทธิเลือกขาย) และมีภาระผูกพันตามสัญญาที่เป็นหนี้สินทางการเงิน (คล้ายกับสิทธิเลือกซื้อ) สิทธิและภาระผูกพันตามสัญญาซึ่งก่อให้เกิดสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินมีความแตกต่างกันจึงต้องแยกจากเครื่องมือทางการเงินที่ระบุไว้ในสัญญา เช่น พันธบัตรหรือเงินสดที่จะใช้ในการแลกเปลี่ยน ข้อแตกต่างที่สำคัญระหว่างสัญญาล่วงหน้ากับสิทธิเลือกซื้อหรือขายคือ สัญญาล่วงหน้าทำให้คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายมีภาระผูกพันที่จะต้องปฏิบัติตามสัญญา ณ เวลาที่ได้ตกลงกัน ในขณะที่สิทธิเลือกซื้อหรือขายทำให้คู่สัญญาต้องปฏิบัติตามภาระผูกพันเฉพาะเมื่อผู้ถือสิทธิเลือกที่จะใช้สิทธิดังกล่าว

10 ตราสารอนุพันธ์หลายประเภททำให้เกิดสิทธิหรือก่อให้เกิดภาระผูกพันจากการแลกเปลี่ยนในอนาคต เช่น สัญญาแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ย สัญญาแลกเปลี่ยนสกุลเงิน เล็ตเตอร์ออฟเครดิต สัญญากำหนดอัตราเพดานดอกเบี้ยเงินกู้ สัญญากำหนดอัตราเพดานดอกเบี้ยขั้นต่ำและภาระผูกพันในการกู้ยืม สัญญาแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยอาจถือเป็นสัญญาล่วงหน้าชนิดหนึ่งซึ่งคู่สัญญาตกลงที่จะแลกเปลี่ยนเงินสดอย่างต่อเนื่องในอนาคตซึ่งจำนวนเงินสดนั้นคำนวณจากอัตราดอกเบี้ยลอยตัวสำหรับคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งและจากอัตราดอกเบี้ยคงที่สำหรับคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง สัญญาอนาคตก็ถือเป็นสัญญาล่วงหน้าประเภทหนึ่ง ซึ่งมีรูปแบบเป็นมาตรฐานและมีการซื้อขายกันในตลาดการเงิน

สัญญาที่อ้างอิงกับสินค้า และเครื่องมือทางการเงินที่เชื่อมโยงกับสินค้า

11 ตามที่ระบุไว้ในย่อหน้าที่ 16 ของมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ สัญญาที่ทำให้เกิดการรับหรือส่งมอบสินทรัพย์ไม่ถือเป็นเครื่องมือทางการเงิน เช่น สิทธิเลือกซื้อหรือขายสินค้าหรือสัญญาอนาคตหรือสัญญาล่วงหน้าในการซื้อขายแร่เงิน สัญญาที่อ้างอิงกับสินค้าประเภทนี้อาจมีรูปแบบที่เป็นมาตรฐานและมีการซื้อขายในตลาดที่จัดตั้งอย่างเป็นระบบในลักษณะเดียวกับตราสารอนุพันธ์ ตัวอย่างเช่น สัญญาอนาคตของสินค้าอาจซื้อขายได้ทันทีโดยใช้เงินสด เนื่องจากสัญญาดังกล่าวมีการจดทะเบียนในตลาดและอาจเปลี่ยนมือได้หลายครั้ง คู่สัญญาที่ซื้อและขายสัญญานั้นโดยแท้จริงแล้วได้ตกลงซื้อขายสินค้าที่ระบุไว้ในสัญญา สถานการณ์ต่อไปนี้ไม่ทำให้ลักษณะสำคัญของสัญญาเปลี่ยนแปลงไปจนทำให้สัญญานั้นสามารถถือเป็นเครื่องมือทางการเงินได้

11.1 สัญญาซื้อขายสินค้าสามารถซื้อหรือขายกันได้โดยใช้เงินสด

11.2 สัญญาซื้อขายสินค้าสามารถซื้อหรือขายกันได้โดยสะดวก

11.3 มีความเป็นไปได้ที่จะต่อรองเพื่อจ่ายชำระเป็นเงินสดแทนการส่งมอบเป็นสินค้า

12 สัญญารับหรือส่งมอบสินทรัพย์ไม่ถือเป็นสินทรัพย์ทางการเงินของคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งและไม่ถือเป็นหนี้สินทางการเงินของคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง เว้นแต่จะมีการชะลอการจ่ายออกไปจนเกินกว่าวันที่กำหนดให้ส่งมอบสินทรัพย์ตามสัญญาเดิม ซึ่งจะทำให้สัญญานั้นกลายเป็นการซื้อหรือขายสินทรัพย์โดยมีการให้สินเชื่อทางการค้า

13 สัญญาที่อ้างอิงกับสินค้าอาจเป็นสัญญาที่อ้างอิงกับราคาสินค้าโดยไม่มีการส่งมอบสินค้านั้น สัญญาดังกล่าวต้องรับหรือจ่ายชำระเป็นเงินสดด้วยจำนวนที่กำหนดขึ้นตามสูตรที่ระบุไว้ในสัญญาแทนที่จะจ่ายด้วยจำนวนที่คงที่ ตัวอย่างเช่น จำนวนเงินต้นของหุ้นกู้อาจคำนวณโดยการคูณราคาตลาดของน้ำมันที่มีอยู่ ณ วันที่ครบกำหนดกับปริมาณน้ำมันที่เป็นจำนวนคงที่ จำนวนเงินต้นนั้นเป็นดัชนีที่อ้างอิงกับราคาน้ำมันซึ่งจะต้องรับหรือจ่ายชำระเป็นเงินสดเท่านั้น สัญญาดังกล่าวถือเป็นเครื่องมือทางการเงิน

14 เครื่องมือทางการเงินตามคำนิยามรวมถึงสัญญาที่ทำให้เกิดสินทรัพย์ที่ไม่ใช่สินทรัพย์ทางการเงินหรือหนี้สินที่ไม่ใช่หนี้สินทางการเงินเพิ่มเติมจากสินทรัพย์ทางการเงินหรือหนี้สินทางการเงิน เครื่องมือทางการเงินเหล่านั้นมักให้สิทธิแก่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งในการเลือกแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ทางการเงินกับสินทรัพย์ที่ไม่ใช่สินทรัพย์ทางการเงิน ตัวอย่างเช่น หุ้นกู้ที่อ้างอิงกับราคาน้ำมันอาจให้สิทธิกับผู้ถือที่จะได้รับดอกเบี้ยจ่ายในงวดที่ได้ระบุไว้แน่นอนและเป็นจำนวนเงินสดซึ่งคงที่เมื่อถึงวันครบกำหนด โดยที่ผู้ถือมีสิทธิเลือกที่จะแลกเปลี่ยนจำนวนเงินต้นกับปริมาณน้ำมันในจำนวนที่คงที่ ความต้องการในการใช้สิทธิเลือกนั้นจะเปลี่ยนแปลงไปตามเวลาขึ้นอยู่กับมูลค่ายุติธรรมของน้ำมันและอัตราแลกเปลี่ยนเงินสดเป็นน้ำมันตามที่ระบุไว้ในหุ้นกู้ ความตั้งใจของผู้ถือหุ้นกู้ในการใช้สิทธิเลือกนั้นไม่มีผลกระทบต่อเนื้อหาขององค์ประกอบของสินทรัพย์ ดังนั้นสินทรัพย์ทางการเงินของผู้ถือและหนี้สินทางการเงินของผู้ออกทำให้หุ้นกู้ดังกล่าวเป็นเครื่องมือทางการเงินแม้ว่าจะก่อให้เกิดสินทรัพย์และหนี้สินประเภทอื่นด้วย

15 แม้ว่ามาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ไม่ได้จัดทำขึ้นเพื่อให้ใช้ปฏิบัติกับสินค้าหรือสัญญาอื่นที่ไม่เป็นไปตามคำนิยาม กิจการอาจพิจารณาถึงความเหมาะสมในการนำข้อกำหนดเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลในมาตรฐานการบัญชีนี้มาประยุกต์ใช้สำหรับสัญญาดังกล่าวได้ในบางส่วน

ข) หนี้สินและส่วนของเจ้าของ

16 ตามปกติ ผู้ออกจะไม่มีความลำบากในการจัดประเภทเครื่องมือทางการเงินบางชนิดเป็นหนี้สินหรือส่วนของเจ้าของ ตัวอย่างของเครื่องมือทางการเงินที่ถือเป็นส่วนของเจ้าของ ได้แก่ ตราสารทุนประเภทหุ้นสามัญและสิทธิเลือกซื้อหรือขาย ซึ่งทำให้ผู้ออกสิทธิดังกล่าวต้องออกหุ้นสามัญเป็นการแลกเปลี่ยน หุ้นสามัญไม่ทำให้ผู้ออกมีภาระผูกพันที่จะต้องโอนสินทรัพย์ให้กับผู้ถือหุ้น เว้นแต่เมื่อผู้ออกแบ่งปันส่วนทุนให้กับผู้ถือหุ้นอย่างเป็นทางการและมีภาระผูกพันที่จะจ่ายการแบ่งปันนั้นให้กับผู้ถือหุ้น เช่น ในกรณีของการประกาศจ่ายเงินปันผล หรือในกรณีที่กิจการกำลังเลิกกิจการและต้องแบ่งปันสินทรัพย์ที่เหลืออยู่หลังจากที่จ่ายชำระหนี้สินหมดแล้วให้กับผู้ถือหุ้น

ตราสารหนี้ที่ไม่มีวันครบกำหนด

17 ตามปกติ ตราสารหนี้ที่ไม่มีวันครบกำหนด เช่น หุ้นกู้ที่ไม่มีวันครบกำหนดจะให้สิทธิตามสัญญากับผู้ถือในการรับดอกเบี้ย นับจากวันที่ระบุไว้อย่างไม่มีกำหนด โดยที่ผู้ถือจะไม่มีสิทธิได้รับคืนเงินต้นหรือมีสิทธิได้รับคืนเงินต้นในเวลาที่นานมาก ตัวอย่างเช่น กิจการอาจออกเครื่องมือทางการเงินที่ทำให้กิจการต้องจ่ายดอกเบี้ยไปอย่างไม่มีกำหนดในอัตรา 8 % ต่อปี คูณกับมูลค่าที่ตราไว้หรือจำนวน

เงินต้น 1,000 บาท สมมติว่าอัตราดอกเบี้ย 8 % เป็นอัตราที่เท่ากับอัตราดอกเบี้ยในตลาด ในขณะที่ออกเครื่องมือทางการเงินดังกล่าวผู้ออกมีภาระผูกพันตามสัญญาที่จะต้องจ่ายดอกเบี้ยเป็นงวด ๆ ไปในอนาคตซึ่งมีมูลค่ายุติธรรมหรือมูลค่าปัจจุบันเท่ากับ 1,000 บาท ผู้ถือและผู้ออกเครื่องมือทางการเงินมีสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินจำนวน 1,000 บาทตามลำดับ และมีดอกเบี้ยรับและดอกเบี้ยจ่ายที่เกี่ยวข้องจำนวน 80 บาทเป็นประจำทุกปีอย่างไม่มีกำหนด

หุ้นบุริมสิทธิ

18 กิจการอาจออกหุ้นบุริมสิทธิ โดยกำหนดให้ผู้ถือมีบุริมสิทธิหลายรูปแบบ ในการจัดประเภทหุ้นบุริมสิทธิเป็นหนี้สินหรือส่วนของเจ้าของ กิจการต้องประเมินถึงสิทธิที่ระบุอยู่ในหุ้นบุริมสิทธิเพื่อกำหนดว่าหุ้นนั้นมีลักษณะสำคัญที่เป็นหนี้สินทางการเงินหรือไม่ ตัวอย่างเช่น หุ้นบุริมสิทธิที่ให้สิทธิในการไถ่ถอนตามสิทธิเลือกของผู้ถือหรือไถ่ถอน ณ วันใดวันหนึ่งถือเป็นหนี้สินทางการเงินตามคำนิยามหากผู้ออกมีภาระผูกพันที่จะโอนสินทรัพย์ทางการเงินให้กับผู้ถือหุ้นนั้น การที่ผู้ออกไม่มีความสามารถที่จะปฏิบัติตามภาระผูกพันในการไถ่ถอนหุ้นบุริมสิทธิไม่ทำให้ภาระผูกพันนั้นหมดสภาพลง ไม่ว่าผู้ออกจะไม่สามารถหาเงินทุนมาจ่ายหรือการจ่ายไม่สามารถทำได้เนื่องจากข้อจำกัดทางกฎหมายหรือตามสัญญา นอกจากนั้นสิทธิเลือกของผู้ออกที่จะไถ่ถอนหุ้นไม่ถือเป็นหนี้สินทางการเงินตามคำนิยาม เนื่องจากผู้ออกไม่มีภาระผูกพันในปัจจุบันที่จะโอนสินทรัพย์ทางการเงินให้กับผู้ถือหุ้นเพราะการไถ่ถอนนั้นขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้ออกแต่เพียงผู้เดียว อย่างไรก็ตาม ภาระผูกพันจะเกิดทันทีที่ผู้ออกหุ้นตัดสินใจใช้สิทธิเลือกในการไถ่ถอนหุ้นและแจ้งให้ผู้ถือหุ้นทราบอย่างเป็นทางการถึงความตั้งใจที่จะไถ่ถอนหุ้นนั้น

19 การจัดประเภทหุ้นบุริมสิทธิที่ไม่สามารถไถ่ถอนได้ต้องกำหนดจากสิทธิอย่างอื่นที่มีอยู่ในหุ้นนั้น หุ้นบุริมสิทธิจะถือว่าเป็นตราสารทุนหากการจ่ายตอบแทนให้กับผู้ถือหุ้นบุริมสิทธิขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้ออกเพียงผู้เดียวไม่ว่าผลตอบแทนนั้นจะเป็นแบบสะสมหรือไม่สะสม

เครื่องมือทางการเงินแบบผสม

20 ข้อกำหนดในย่อหน้าที่ 25 ของมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ใช้ปฏิบัติกับเครื่องมือทางการเงินแบบผสมบางกลุ่มโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ผู้ออกแสดงองค์ประกอบที่เป็นหนี้สินและองค์ประกอบที่เป็นทุนแยกจากกันในงบแสดงฐานะการเงิน ย่อหน้าที่ 25 ไม่ครอบคลุมถึงเครื่องมือทางการเงินแบบผสมทางด้านผู้ถือ

21 เครื่องมือทางการเงินแบบผสมที่ใช้กันโดยทั่วไปคือ ตราสารหนี้ที่ออกพร้อมกับสิทธิเลือกแปลงสภาพ เช่น หุ้นกู้ที่สามารถแปลงสภาพเป็นหุ้นทุนของผู้ออก ย่อหน้าที่ 25 ของมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้กำหนดให้ผู้ออกเครื่องมือทางการเงินดังกล่าวแสดงองค์ประกอบที่เป็นหนี้สินและองค์ประกอบที่เป็นทุนแยกจากกันในงบแสดงฐานะการเงินนับตั้งแต่วันที่มีการรับรู้เมื่อเริ่มแรก

21.1 ภาระผูกพันของผู้ออกที่จะต้องจ่ายดอกเบี้ยเป็นงวด ๆ ตามที่กำหนดไว้และที่จะต้องจ่ายเงินต้นถือเป็นหนี้สินทางการเงินตราบเท่าที่เครื่องมือทางการเงินนั้นยังไม่มีการแปลงสภาพมูลค่า

ยุติธรรม ณ วันที่ทำสัญญาขององค์ประกอบที่เป็นหนี้สิน คือ มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดในอนาคตตามสัญญาคิดลดด้วยอัตราดอกเบี้ยในตลาด ณ วันที่ออกของเครื่องมือทางการเงินที่เหมือนกับหรือที่คล้ายคลึงกับเครื่องมือทางการเงินที่ออกโดยไม่มีสิทธิเลือกแปลงสภาพรวมอยู่ด้วยไม่ว่าจะเป็นความน่าเชื่อถือ กระแสเงินสด หรือเงื่อนไขที่ระบุไว้

21.2 ในกรณีตราสารทุนเป็นสิทธิเลือกที่จะแปลงสภาพหนี้สินให้เป็นส่วนของเจ้าของ มูลค่ายุติธรรมของสิทธิเลือกดังกล่าวประกอบด้วย มูลค่าตามสิทธิและมูลค่าตามเวลา มูลค่าตามสิทธิของสิทธิเลือกหรือของตราสารอนุพันธ์อื่นคือ ส่วนของมูลค่ายุติธรรมของเครื่องมือทางการเงินที่ระบุไว้ในสิทธิเลือกซึ่งสูงกว่าราคาตามสิทธิที่เครื่องมือทางการเงินนั้นจะใช้ในการแลกเปลี่ยน ตัวอย่างเช่น สิทธิเลือกที่จะแลกเปลี่ยนหุ้นกู้เป็นหุ้นสามัญกำหนดให้หุ้นกู้สามารถแปลงเป็นหุ้นทุนด้วยราคา 10 บาท หากราคาตลาดของหุ้นทุนเท่ากับ 12 บาท มูลค่าตามสิทธิจะเท่ากับ 12–10 = 2 บาท สิทธิเลือกจะมีมูลค่าสูงหากมูลค่าตามสิทธิสูง มูลค่าตามเวลาจะขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่เหลืออยู่ของสิทธิเลือกจนกระทั่งครบกำหนดหรือหมดอายุ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงรายได้ที่ผู้ถือสิทธิต้องละทิ้งจากการเลือกที่จะไม่ถือเครื่องมือทางการเงินที่ระบุไว้ ต้นทุนที่ผู้ถือสิทธิสามารถหลีกเลี่ยงได้จากการที่ไม่ต้องจัดหาเงินทุนเพื่อให้ได้มาซึ่งเครื่องมือทางการเงินที่ระบุไว้ และมูลค่าของความน่าจะเป็นที่มูลค่าตามสิทธิจะเพิ่มขึ้นก่อนที่สิทธิเลือกจะครบกำหนดหรือหมดอายุ อันเนื่องมาจากต้องจัดหาเงินทุนเพื่อเครื่องมือทางการเงินมูลค่าที่ควรจะเป็นอันเนื่องมาจากความผันผวนในอนาคตของมูลค่ายุติธรรมของเครื่องมือทางการเงินที่ระบุไว้ ตามปกติ สิทธิเลือกแปลงสภาพซึ่งออกให้พร้อมกับหุ้นกู้แปลงสภาพหรือเครื่องมือทางการเงินอื่นที่คล้ายคลึงกันจะมีมูลค่าตามสิทธิ ณ วันที่ออกเท่ากับศูนย์

22 ย่อหน้าที่ 30 ของมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้อธิบายถึงวิธีการวัดมูลค่าองค์ประกอบของเครื่องมือทางการเงินแบบผสม ณ วันที่รับรู้เมื่อเริ่มแรก ตัวอย่างต่อไปนี้แสดงรายละเอียดในการนำวิธีการวัดมูลค่าที่กล่าวถึงมาใช้

กิจการออกหุ้นกู้แปลงสภาพ 2,000 หุ้น ณ วันต้นปีของปีที่ 1 หุ้นกู้มีอายุ 3 ปี และออกจำหน่ายตามมูลค่าที่ตราไว้จำนวน 1,000 บาทต่อหุ้น ซึ่งทำให้กิจการได้รับเงิน 2,000,000 บาท กิจการกำหนดจ่ายดอกเบี้ยทุกปีในอัตราดอกเบี้ย 6% ต่อปี หุ้นกู้แต่ละหุ้นสามารถแปลงสภาพเป็นหุ้นสามัญจำนวน 250 หุ้น ได้ทุกเมื่อจนกระทั่งถึงวันครบกำหนด

ณ วันที่ออกหุ้นกู้ อัตราดอกเบี้ยในตลาดที่เป็นอยู่สำหรับหุ้นกู้ที่คล้ายคลึงกันแต่ไม่มีสิทธิเลือกแปลงสภาพ คือ 9% ราคาตลาดของหุ้นสามัญ ณ วันที่ออกคือ 3 บาทต่อหุ้น เงินปันผลที่คาดว่าผู้ออกหุ้นจะต้องจ่าย ณ วันสิ้นงวดของแต่ละปีตลอดอายุของหุ้นกู้ซึ่งมีเวลา 3 ปี มีจำนวน 0.14 บาทต่อหุ้น อัตราดอกเบี้ยที่ปราศจากความเสี่ยงสำหรับช่วงเวลา 3 ปี คือ 5% ต่อปี

การวัดมูลค่าขององค์ประกอบที่เป็นทุนจากส่วนที่เหลืออยู่

ตัวอย่างนี้จะวัดค่าองค์ประกอบที่เป็นหนี้สินก่อนแล้วจึงวัดค่าองค์ประกอบที่เป็นทุนซึ่งจะเท่ากับผลต่างระหว่างสิ่งตอบแทนที่ได้รับจากหุ้นกู้ ณ วันที่ออกกับมูลค่ายุติธรรมของหนี้สิน มูลค่ายุติธรรมขององค์ประกอบที่เป็นหนี้สินต้องคำนวณโดยใช้อัตราส่วนลด 9% ซึ่งเป็นอัตราตลาดของหุ้นกู้ที่คล้ายคลึงกันแต่ไม่มีสิทธิเลือกแปลงสภาพ การคำนวณเป็นดังนี้

มูลค่าปัจจุบันของเงินต้น (2,000,000 บาท ที่จะต้องจ่ายในอีก 3 ปีข้างหน้า)	1,544,367	บาท
มูลค่าปัจจุบันของดอกเบี้ย (120,000 บาท จ่ายเป็นประจำทุกปีเป็นเวลา 3 ปี)	303,755	บาท
องค์ประกอบที่เป็นหนี้สินทั้งสิ้น	1,848,122	บาท
องค์ประกอบที่เป็นทุน (โดยการหักจากสิ่งตอบแทน)	151,878	บาท
สิ่งตอบแทนที่ได้รับจากหุ้นกู้	2,000,000	บาท

การวัดมูลค่าองค์ประกอบที่เป็นทุนโดยใช้แบบจำลองการวัดมูลค่าสิทธิเลือกซื้อหรือขาย

แบบจำลองการวัดมูลค่าสิทธิเลือกซื้อหรือขายอาจนำมาใช้ในการวัดมูลค่ายุติธรรมของสิทธิเลือกโดยตรงแทนที่จะใช้วิธีตามที่แสดงไว้ข้างต้น แบบจำลองดังกล่าวมีหลายชนิด เช่น แบบจำลองของแบล็คโชลส์ ซึ่งเป็นแบบจำลองที่จะรู้จักกันมากที่สุด ตัวอย่างต่อไปนี้แสดงให้เห็นถึงการนำแบบจำลองของแบล็คโชลส์ มาปฏิบัติโดยการใช้ตารางที่อยู่ในหนังสือตำราทางการเงิน ขั้นตอนการปฏิบัติมีดังต่อไปนี้

แบบจำลองดังกล่าวกำหนดให้ต้องคำนวณจำนวนสองจำนวนก่อนเพื่อใช้อ้างอิงกับตารางการวัดมูลค่าสิทธิเลือกซื้อหรือขาย

ก) จำนวนแรกคือ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสัดส่วนการเปลี่ยนแปลงในมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่ระบุไว้ในสิทธิเลือกซื้อหรือขายคูณกับรากที่สองของจำนวนเวลาจนกว่าสิทธิเลือกจะครบกำหนด

จำนวนนี้สัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นในทางบวกหรือทางลบของราคาสินทรัพย์ที่ระบุไว้ในสิทธิเลือกซื้อหรือขาย ในกรณีนี้ สินทรัพย์ดังกล่าวคือหุ้นทุนของกิจการที่ออกหุ้นกู้ ความผันผวนของผลตอบแทนจากสินทรัพย์ที่ระบุไว้จะประมาณได้จากค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลตอบแทนนั้น ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานยิ่งสูงขึ้นเท่าไรมูลค่ายุติธรรมของสิทธิเลือกซื้อหรือขายจะยิ่งสูงขึ้นเท่านั้น ตัวอย่างนี้สมมติให้ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของผลตอบแทนของหุ้นสามัญเป็น 30% ต่อปี จำนวนเวลาจนกระทั่งครบกำหนดที่จะแปลงสภาพคือ 3 ปี ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของสัดส่วนการเปลี่ยนแปลงในมูลค่ายุติธรรมของหุ้นคูณกับรากที่สองของจำนวนเวลาจนกระทั่งครบกำหนดของสิทธิเลือกคือ

$$0.3 \times \sqrt{3} = 0.5196$$

ข) จำนวนที่สองคือ สัดส่วนระหว่างมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่ระบุไว้ในสิทธิเลือกซื้อหรือขายกับมูลค่าปัจจุบันของราคาตามสิทธิ

จำนวนนี้แสดงความเกี่ยวพันระหว่างมูลค่าปัจจุบันของสินทรัพย์ที่ระบุไว้กับต้นทุนที่ผู้ถือสิทธิจะเสียไปในการได้สินทรัพย์มาและสัมพันธ์กับมูลค่าตามสิทธิของสิทธิเลือกซื้อหรือขายจำนวนที่คำนวณได้ยิ่งสูงขึ้นเท่าไรมูลค่ายุติธรรมของสิทธิเลือกซื้อจะยิ่งสูงขึ้นเท่านั้นตามตัวอย่างนี้ ราคาตลาดของหุ้น ณ วันที่ออกหุ้นกู้คือ 3 บาท มูลค่าปัจจุบันของเงินปันผลที่คาดว่าผู้ออกหุ้นจะต้องจ่ายตลอดอายุของสิทธิเลือกต้องนำมาหักจากราคาตลาดเนื่องจากการจ่ายเงินปันผลจะทำให้มูลค่ายุติธรรมของหุ้นลดลงและทำให้มูลค่ายุติธรรมของสิทธิเลือกลดลง มูลค่ายุติธรรมของเงินปันผลต่อหุ้นจำนวน 0.14 ที่จ่ายทุกวันสิ้นงวดของแต่ละปีคิดลดด้วยอัตราดอกเบี้ยที่ปราศจากความเสี่ยงที่ 5% คือ 0.3813 ดังนั้น มูลค่าปัจจุบันของสินทรัพย์ที่ระบุไว้คือ

3 – 0.3813 = 2.6187 บาทต่อหุ้น

ราคาตามสิทธิคือ 4 บาทต่อหุ้น คิดลดด้วยอัตราดอกเบี้ยที่ปราศจากความเสี่ยงที่ 5% ตลอดระยะเวลา 3 ปี โดยสมมติว่าหุ้นกู้จะมีการแปลงสภาพเมื่อครบกำหนด มูลค่ายุติธรรมของราคาตามสิทธิคือ 3.4554 ดังนั้น อัตราส่วนตามที่ระบุในข้อ ข กำหนดได้ดังนี้

2.6187/3.4554 = 0.7579

สิทธิเลือกที่จะแปลงสภาพหุ้นกู้เป็นสิทธิเลือกซื้อชนิดหนึ่ง ตารางการวัดค่าของสิทธิเลือกซื้อชี้ให้เห็นว่า จำนวนสองจำนวนที่คำนวณไว้ข้างต้นคือ 0.5196 และ 0.7579 ทำให้มูลค่ายุติธรรมของสิทธิเลือกประมาณเท่ากับ 11.05% ของมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่ระบุไว้

ดังนั้น การวัดมูลค่าของสิทธิเลือกที่จะแปลงสภาพจึงคำนวณได้ดังนี้

0.1105 x 2.6187 ต่อหุ้น x 250 หุ้นต่อ 1 หุ้นกู้ x 2,000 หุ้นกู้ = 144,683 บาท

มูลค่ายุติธรรมขององค์ประกอบที่เป็นหนี้สินของเครื่องมือทางการเงินแบบผสมที่กล่าวข้างต้นซึ่งกำหนดโดยใช้วิธีมูลค่าปัจจุบันบวกด้วยมูลค่ายุติธรรมของสิทธิเลือกที่คำนวณโดยใช้แบบจำลองของแบล็คโชลส์ ไม่เท่ากับจำนวนเงิน 2,000,000 บาท ที่ได้จากการจำหน่ายหุ้นกู้แปลงสภาพ (1,848,122+144,683 = 1,992,805) จำนวนที่แตกต่างกันสามารถนำมาปันส่วนโดยใช้มูลค่ายุติธรรมขององค์ประกอบทั้งสองทำให้มูลค่ายุติธรรมของหนี้สินเป็น 1,854,794 บาท และมูลค่ายุติธรรมของสิทธิเป็น 145,206 บาท

ค) การหักกลบสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงิน

23 มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ไม่ได้กำหนดวิธีปฏิบัติสำหรับเครื่องมือทางการเงินสังเคราะห์ไว้โดยเฉพาะ (ดูย่อหน้าที่ 54) เครื่องมือทางการเงินสังเคราะห์เป็นกลุ่มของเครื่องมือทางการเงินหลายชนิดที่กิจการถือไว้ประกอบกันเพื่อทำให้มีลักษณะประหนึ่งว่าเป็นเครื่องมือทางการเงินชนิดใหม่

ตัวอย่างเช่น เงินกู้ระยะยาวที่มีอัตราดอกเบี้ยลอยตัวประกอบกับสัญญาแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยลอยตัวเป็นอัตราดอกเบี้ยคงที่เป็นการสังเคราะห์เครื่องมือทางการเงินขึ้นใหม่ให้เหมือนกับหุ้นกู้ระยะยาวที่มีอัตราดอกเบี้ยคงที่ องค์ประกอบแต่ละส่วนของเครื่องมือทางการเงินสังเคราะห์นั้นแยกจากกันแสดงให้เห็นว่าสิทธิหรือภาระผูกพันตามกฎหมายหรือตามเงื่อนไขในสัญญาและแต่ละองค์ประกอบอาจโอนหรือจ่ายชำระแยกจากกัน ทำให้องค์ประกอบแต่ละส่วนอาจมีความเสี่ยงที่แตกต่างกัน ดังนั้น เมื่อเครื่องมือทางการเงินแบบสังเคราะห์มีองค์ประกอบหนึ่งเป็นสินทรัพย์และอีกองค์ประกอบหนึ่งเป็นหนี้สินองค์ประกอบทั้งสองต้องไม่นำมาหักกลบกันและต้องไม่แสดงในงบแสดงฐานะการเงินด้วยจำนวนสุทธิ เว้นแต่จะเป็นไปตามเงื่อนไขทุกข้อของการหักกลบตามที่กำหนดไว้ในย่อหน้าที่ 35 ของมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ ซึ่งตามปกติมักจะไม่เกิดขึ้น กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับเงื่อนไขและข้อตกลงที่สำคัญของเครื่องมือทางการเงินแต่ละรายการที่ประกอบขึ้นเป็นเครื่องมือทางการเงินสังเคราะห์โดยไม่ต้องคำนึงว่าเครื่องมือทางการเงินสังเคราะห์นั้นมีอยู่ อย่างไรก็ตาม กิจการอาจให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบเหล่านั้น (ดูย่อหน้าที่ 54 ของมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้)

ง) การเปิดเผยข้อมูล

24 ย่อหน้าที่ 56 ของมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ได้ให้ตัวอย่างของรายการที่กิจการควรเปิดเผยข้อมูลในนโยบายการบัญชีเมื่อรายการนั้นมีสาระสำคัญ เนื่องจากรายการดังกล่าวมีการปฏิบัติทางบัญชีมากกว่าหนึ่งอย่างขึ้นไป คำอธิบายต่อไปนี้เป็นการอธิบายเพิ่มเติมย่อหน้าที่ 56 เพื่อให้เห็นถึงสถานการณ์ที่กิจการควรเปิดเผยถึงนโยบายการบัญชีที่เกี่ยวข้อง

24.1 กิจการอาจได้มาหรือออกเครื่องมือทางการเงินที่คู่สัญญาแต่ละฝ่ายไม่ต้องปฏิบัติตามภาระผูกพันทั้งหมดหรือบางส่วน เครื่องมือทางการเงินนี้อาจเกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนซึ่งขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ในอนาคต ตัวอย่างเช่น สิทธิหรือภาระผูกพันที่จะแลกเปลี่ยนภายใต้สัญญาล่วงหน้าจะไม่ทำให้เกิดรายการบัญชีเกี่ยวกับเครื่องมือทางการเงินที่ระบุไว้หรือที่จะแลกเปลี่ยนกันจนกระทั่งสัญญาล่วงหน้านั้นครบกำหนด แต่จะทำให้เกิดสินทรัพย์ทางการเงินและหนี้สินทางการเงินจากสิทธิและภาระผูกพันตามสัญญาในทำนองเดียวกัน การค้ำประกันทางการเงินไม่ทำให้ผู้ค้ำประกันต้องมีภาระผูกพันต่อหนี้สินที่มีการค้ำประกันจนกระทั่งการผิดนัดชำระหนี้เกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม การค้ำประกันถือเป็นหนี้สินทางการเงินของผู้ค้ำประกันเนื่องจากผู้ค้ำประกันมีภาระผูกพันตามสัญญาที่จะแลกเปลี่ยนเครื่องมือทางการเงินหนึ่ง (ตามปกติคือเงินสด) กับเครื่องมือทางการเงินอีกรายการหนึ่ง (เงินที่จะได้รับจากลูกหนี้ที่ผิดสัญญา) ซึ่งอาจทำให้ผู้ค้ำประกันต้องเสียประโยชน์

24.2 กิจการอาจมีรายการบัญชีซึ่งตามรูปแบบเป็นการได้มาหรือจำหน่ายเครื่องมือทางการเงินโดยตรง แต่ไม่มีการโอนส่วนได้เสียเชิงเศรษฐกิจของเครื่องมือทางการเงินนั้นเกิดขึ้น ตัวอย่างของกรณีดังกล่าวคือ การซื้อโดยมีสัญญาขายคืนหรือการขายโดยมีสัญญาซื้อคืน ในทางกลับกันกิจการอาจได้มาหรือแลกเปลี่ยนส่วนได้เสียเชิงเศรษฐกิจของเครื่องมือทางการเงินกับคู่สัญญา

อีกฝ่ายหนึ่งโดยใช้รายการบัญชีซึ่งตามรูปแบบแล้วไม่เกี่ยวข้องกับการได้มาหรือจำหน่ายหลักฐานแสดงสิทธิตามกฎหมาย ตัวอย่างเช่น ในการกู้ยืมแบบไม่มีสิทธิไล่เบี้ย กิจการอาจวางลูกหนี้เป็นประกันและสัญญาว่าจะนำเงินที่เก็บได้จากลูกหนี้ดังกล่าวไปจ่ายชำระหนี้

24.3 กิจการอาจมีรายการบัญชีที่เกี่ยวกับรายการโอนสินทรัพย์ที่เป็นการโอนเพียงบางส่วนหรือเป็นการโอนที่ไม่เสร็จสมบูรณ์ ตัวอย่างเช่น ในการแปลงสินทรัพย์เป็นหลักทรัพย์ กิจการได้มาหรือโอนประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตบางส่วนที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือทางการเงินให้กับอีกฝ่ายหนึ่งโดยไม่โอนไปให้ทั้งหมด

24.4 กิจการอาจตั้งใจหรืออาจถูกกำหนดให้นำเครื่องมือทางการเงินตั้งแต่หนึ่งรายการขึ้นไปมาเชื่อมโยงกันให้เป็นสินทรัพย์ชนิดใหม่ ตัวอย่างเช่น การจัดตั้งกองทุนจม การให้กู้โดยมีหลักประกันแต่ไม่มีสิทธิไล่เบี้ย และการชำระหนี้โดยปริยายซึ่งเป็นการที่กิจการจัดตั้งนิติบุคคลเฉพาะกิจให้ดูแลสินทรัพย์ทางการเงินซึ่งได้โอนออกจากกิจการเพื่อนำสินทรัพย์ทางการเงินนั้นไปชำระภาระผูกพันแม้ว่าในขณะนั้นเจ้าหนี้ยังไม่ได้รับการชำระหนี้

24.5 กิจการอาจใช้วิธีบริหารความเสี่ยงที่ต่างกันเพื่อลดผลเสียหายที่อาจเกิดจากความเสี่ยงทางการเงิน วิธีบริหารความเสี่ยงเหล่านี้รวมถึงการป้องกันความเสี่ยง การแลกเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยลอยตัวเป็นอัตราดอกเบี้ยคงที่หรืออัตราดอกเบี้ยคงที่เป็นอัตราดอกเบี้ยลอยตัว การกระจายความเสี่ยง การรวมความเสี่ยง การค้ำประกัน และการประกันภัยในรูปแบบต่าง ๆ วิธีบริหารความเสี่ยงดังกล่าวทำให้กิจการลดผลเสียหายที่อาจเกิดจากความเสี่ยงทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับเครื่องมือทางการเงินอย่างน้อยหนึ่งอย่างและการยอมรับผลเสียหายเพิ่มเติมเฉพาะส่วนที่มีความเสี่ยงเหลืออยู่

24.6 กิจการอาจนำเครื่องมือทางการเงินตั้งแต่สองรายการมาประกอบกันเพื่อทำให้เกิดเครื่องมือทางการเงินสังเคราะห์หรือเครื่องมือทางการเงินอื่นที่มีลักษณะนอกเหนือจากที่อธิบายไว้ในภาคผนวก ก ย่อหน้าที่ 24.4 และ 24.5

24.7 กิจการอาจได้มาหรือออกเครื่องมือทางการเงินเพื่อแลกเปลี่ยนกับสิ่งตอบแทนที่มีจำนวนไม่แน่นอน การแลกเปลี่ยนนี้อาจเป็นการแลกเปลี่ยนกับสิ่งตอบแทนที่ไม่ใช่เงินสดหรือการแลกเปลี่ยนกับสิ่งตอบแทนหลายรายการ

24.8 กิจการอาจได้มาหรือออกหุ้นกู้ ตั๋วเงิน หรือเครื่องมือทางการเงินที่เป็นตัวเงินซึ่งระบุจำนวนเงินหรืออัตราดอกเบี้ยที่แตกต่างจากอัตราดอกเบี้ยในตลาดที่เป็นอยู่ ณ วันที่ได้มาหรือวันที่ออกเครื่องมือทางการเงินนั้น เครื่องมือทางการเงินดังกล่าวรวมถึง หุ้นกู้ชนิดไม่ระบุอัตราดอกเบี้ยและ เงินให้กู้ที่กำหนดอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าความเป็นจริงเพื่อแลกกับสิ่งตอบแทนที่ไม่ใช่เงินสด เช่น เงินให้กู้แก่ลูกจ้างซึ่งมีอัตราดอกเบี้ยต่ำ

25 ย่อหน้าที่ 57 ของมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ได้กำหนดถึงข้อมูลต่าง ๆ ที่กิจการต้องนำมาเปิดเผยในนโยบายการบัญชี หากข้อมูลนั้นมีความสำคัญและกระทบต่อการวัดมูลค่าด้วยราคาทุนในกรณีที่กิจการมีความไม่แน่นอนในการเรียกเก็บสินทรัพย์ทางการเงินที่เป็นตัวเงินหรือในกรณีที่มูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ทางการเงินลดลงต่ำกว่าราคาตามบัญชีเนื่องจากสาเหตุอื่นกิจการต้องระบุถึงนโยบายเกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้

25.1 กิจการจะลดราคาตามบัญชีของสินทรัพย์ลงเมื่อใด

25.2 จำนวนที่นำมาลดราคาตามบัญชี

25.3 การรับรู้รายได้จากสินทรัพย์นั้น

25.4 การลดลงของราคาตามบัญชีจะสามารถกลับบัญชีในอนาคตได้หรือไม่หากสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป